

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
 Pe jumătate an 14— „
 Pe 3 luni . . . 7— „
 Pe o lună . . . 2 40 „
 Numărul poporal:
 Pe un an . . . 4— Cor.
 Pe jumătate an 2— „
 Pentru România și
 America . . . 10— franci.
 Numărul de zi pentru Ro-
 mânia și străinătate pe an
 40 franci.

ROMÂNUL

REDACTIA
 și ADMINISTRAȚIA:
 Strada Batthyányi Nrul 2.
 INSERTIUNILE
 se primesc la adminis-
 trație.
 Mulțămite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 filerl.
 Manuscriptele nu se in-
 napoiază.
 Telefon pentru oraș, co-
 mitat și interurban Nr. 730.

După criză

— Tinerimea oțelită și primenirea —

(=) Cuvintele, când sunt luate în deșert, ajung de răs ca și oamenii plecați deșertăciunilor. Este meritul literar al colaboratorilor „Tribunei“, că au dat un bogat înțeles umoristic unor expresiuni ca „primenire“, „tinerime oțelită“ etc. Până la campania „năstrujnică“ a oțeliților de marca aventurierului politic și literar, care-și zice Ilarie Chendi, cuvântul „primenire“ avea pe graiul nostru cinstit înțelesul de înnoire și curățire, iar „oțeliți“ puteau fi bărbații și bătrânii, trecuți prin focul luptelor, încercărilor și durerilor, iar nici decât tinerii cari întotdeauna trebuie să lupte mai întâiu și să sufere din greu, și numai după aceea se vor oțeli și dâșii...

De când cu „părerile libere“ ale „Tribunei“, primenirea a luat — pentru eroii acestui ziar — înțelesul de tăvăleală prin toate noroaiile, un fel de „primenire“ cu nămol, iar oțeliții sunt aceia cari dau bir cu fugiții și tipă, că lumea vrea să-i distrugă, îndată ce li-se cere socoteală de scrisele și faptele lor.

Astfel, în istoria vieții noastre politice și culturale, așa zisa campanie de „primenire“ a „oțeliților“ va rămânea un episod mai mult umoristic, decât **serios**, deși ar fi putut avea urmări incalculabil de rele, dacă bunul simț al opiniei noastre publice și conștiința solidarității naționale n'ar fi spulberat repede pe războinicii „Tribunei“.

Nu este nici o nevoie să ne judecăm cu acei puțini tineri, prea tineri și *foști* tineri. cari s'au înregimentat sub steagul roșu al anarhiei naționale, culturale, sociale, — atât de bine venită inspiratorilor politici oculti ai „Tribunei“ spre a pescui în apă tulbure, când comitetul partidului național și orice fel de autoritate publică românească, ar fi fost distruse. Spre cinstea și lauda tinerimei noastre, în majoritatea ei covârșitoare, „oțeliții“ de hazlie amintire n'au reprezentat nici un fel de aspirație a tinerimei. Câțiva publiciști prea tineri din preajma „Tribunei“ apoi cei doi-trei scriitori tineri, de o reală valoare literară, dar lipsiți cu totul de experiența și cultura politică, în sfârșit *foștii* tineri Ilarie Chendi, Iosif Scheopul, Sever Bocu, cu trecutul lor de naufragiați sociali, — iată toată oastea și tot statul-major al pretinsei „tinerimi oțelite“.

Astfel de ghinării și asemenea gloate puteau să provoace oarecare vâlvă gazetărească, dar numai atât... Nici scamatoriile de stil ale mercenarului Ilarie Chendi, chemat de părintele Ciorogariu și de Sever Bocu sub steagul răsvrătirei contra comitetului și partidului național; nici autoritatea poetică a d-lui Octavian Goga; nici concursul literar al d-lor Agârbiceanu, Lupaș și Ciura n'au putut convinge obștea poporului nostru, că ar exista într'adevăr o tinerime atât de „oțelită“ și un curent de „primenire“ atât de nămolos, cum l-ar fi visat dușmanii pirați ai solidarității noastre naționale și ai ordinii noastre sociale. Bombele, făurite de meșterii „Tribunei“, ajutați de câțiva scriitori nepricepători în ale culiselor politi-

cești, au explodat înainte de vreme, chiar în mijlocul conspiratorilor, și i-au rănit numai pe ei. Iar când răniții au început a se vâicăra de durerile încercate, lumea a priceput și mai bine cât ar fi fost de primejdioase bombele „oțelite“, dacă ele explodau după intențiile duhurilor rele dela „Tribuna“, cari prin sperata disidență a tinerimei ținteau tot la surparea temeliiilor partidului național.

Intr'adevăr, ce rost putea să aibă — pentru provocatorii ei conștiinți — campania de răsvrătire și anarhie a oțeliților, conduși de autorul mercenar al „părerilor libere“, Ilarie Chendi, un om fără de nici o răspundere și fără de nici un rol în viața noastră politică și culturală? Ce scopuri putea urmări deslănțuirea oarbei lupte între frați tocmai după alegerile sângeroase, după tradarea vicarului Mangra, după dovedirea intențiilor viclene ale contelui Tisza de a înjgheba un partid guvernamental românesc, care să se piardă în partidul oligarhiei ungurești?...

S'a văzut în curând, cine avea să se bucure de campania „oțeliților“. *Numai* dușmanii partidului național român, *numai* dușmanii externi și interni ai cauzei neamului nostru, *numai* șovinistii maghiari și renegații români!

Textele paralele din broșura d-lui dr. Al. Vaida-Voevod, culese de prin articolele „Tribunei“, din discursurile contelui Tisza și din articolele ziarelor oligarhiei ungurești, au trebuit să convingă pe toată lumea, prin surprinzătoarea lor armonie de idei, — că atacurile fără de precedent ale „oțeliților“ în contra fruntașilor

Excursiune a rasselor

— La castelul Warwick —

de V. Albion

N'am luat parte la Congresul internațional al rasselor. Și nu că n'ași avea interes pentru problema rasselor, ci poate tocmai pentru că am prea mult. Dar de când am cetit cartea lui Chamberlain: „Fundamentele secolului al XIX-lea“ în cari chiar dacă nu ești împăcat cu vederile autorului, afli cel puțin adevărul, că există o problemă a rasselor — am învățat a fi foarte circumspect față de acest subiect.

Și nu mi-ași fi putut niciodată închipui un Congres științific al Rasselor, înainte ca studiile preliminare să fi atins regiunea probabilității științifice. Dar nici nu era vorba despre aceasta.

Era să fie un Congres politic al rasselor — cum a și fost. Deși foarte important pentru stabilirea principiilor, după care să urmeze relațiile dintre popoare, am recunoscut, că la 24 de ani ești nevrăstnic în politică în sensul, că n'ai autoritatea... *Părintele dr. Vasile Lucaciu* avea să reprezinte punctul de vedere românesc cu tăria convingerii, că înfrățirea popoarelor trebuie să aibă la bază recunoașterea individualității lor naționale.

Dar am luat parte cu mare bucurie la excursiunea, organizată de acest Congres, răs-

punzând invitațiunei părintelui Lucaciu și d-lui Al. D. Florescu.

„Causeria“ în timpul unei excursiuni poate fi mai interesantă decât în ședințele unui Congres, căci rămâne sub forma liberă a discuțiunei de toate zilele, descătușată de lanțurile pseudoștiinței și lasă loc liber manifestațiunei sentimentului...

Așa am plecat în ziua de 31 Iulie la orele 11 a. m. spre *Castelul Warwick*, aflat în țara lui Shakespeare, în apropierea locului de naștere la Stratford on Avon. Eram la vr'o trei sute de excursioniști, reprezentanți ai tuturor rasselor din lume.

În copartimentul nostru erau trei fii ai lui Israel: unul din Anglia, celalalt din Australia și celui din urmă din Austria. Cei dintâiu manifestau entuziasm față de Congres, căci idealul lor fusese să se vadă toți la oaltă, admirând pe toți marii oameni ai rassei lor, cari erau reprezentați în massă în colecția de fotografii... internaționale. Arătând această colecție de fotografii unui prieten al meu, secretarul Congresului nu s'a putut opri a-i atrage atenția asupra faptului, că în ea rassa semită reprezintă cel mai mare procent, cu alte cuvinte, cea mai mare parte dintre celebritățile omenirii îi aparțin ei. De fapt, colecția era astfel alcătuită, ca să dea această iluzie, spre a stârni entuziasm între mulții fii ai lui Israel, membri ai Congresului. Ziaristul francez, trimis al ziarului „Le Matin“ îmi spunea, că între „celebritățile“... franceze n'a aflat nici un nume cu-

noscut lui și ori și cât mi-a înșirat sute de glorii ale națiunei franceze.

Văzând atâta entuziasm la cei doi tovarăși de drum, m'am încumantat și i-am întrebat cum își explică rezerva pressei și ai științei engleze față de Congres, dar n'am reușit a avea un răspuns. Atunci am amintit de articolele din „Times“ și alte ziare în cari se aducea învinuirea de „sentimentalism“ unei părți a Congresistilor și am tălmăcit această expresiune, arătându-o, că numai tendințele fățiș filo-semite, au oprit participarea lor la această adunare internațională. N'aveau ce să răspundă la aceste întâmpinări, și numai al treilea fiu al lui Israel din Austria a scotit că schimbă șirul discuțiunei, manifestându-și părerea de rău, că nu s'au dat importanță chestiunilor științifice. Aceasta confirma spusele noastre. Se mira el cu drept cuvânt cum s'a crezut cu puțință a trece peste problema eridității, fără a cărei înțelegere, nu e cu puțință a face cel dintâi pas în studiarea problemei rasselor și deci a îndrumării unei politici conforme legilor naturale ale evoluțiunei popoarelor... dar nu căuta să-și explice această lipsă, prin ceia ce presa engleză a numit atât de fin „sentimentalism“!...

Trenul înaintase mult și ne veni rândul la masă. Trecurăm în vagonul restaurant. Aci Părintele Lucaciu ceru o lămurire unui congresist, care așezându-se la masa noastră, începu a-și expune punctul său de vedere evreu-nationalist, pe care îl susținuse într'o conferință în fața Congresului. Există o rassă semită — ea trebuie conservată

noștri, în contra clasei noastre conducătoare, în contra solidarității naționale erau numai apă pe moara dușmanilor neamului nostru.

Ne pare rău, că d. Goga și prietenii săi literari, d.d. Agârbicianu, Ciura, Lupaș, n'au înțeles nici până astăzi, că stăruitoarea lor colaborare la „Tribuna“ este exploatarea de duhurile rele ale acestui ziar în scopurile politicești cele mai urâte, cari pot să convină vicarului Mangra ori contelui Tisza, dar nu pot fi tolerate de aderenții sinceri ai partidului național.

Ne pare rău de ușurința și orbirea politică a acestor tineri, dar n'avem ce face. Una este literatura și alta e politica. Precum d.d. Pop de Băsești, dr. Teodor Mihali, dr. Vasile Lucaciu, dr. Al Vaidavoevod, Vasile Goldiș, dr. Iuliu Maniu etc. etc., n'au pretenția să poată scrie poezii, nuvele, studii istorice și pedagogice, tot astfel nici tinerii noștri scriitori n'ar trebui să creadă, că talentul și cultura literară sunt mijloace suficiente pentru îndrumarea politică a unui neam... Aceasta ar fi una din învățăturile cele mai prețioase ale falimentului total pe care l-a dat, în așa de scurtă vreme, campania „oțeliților“, anunțată cu surle și cimpoaie, dar terminată cu vaete și cu scrâșnirea dinților din partea eroilor „Tribunei“.

În partidul național, ba chiar în sânul comitetului central, a fost, este și va fi în totdeauna loc de muncă și de cinste pentru tinerimea doritoare a se oțeli cu adevărat pentru luptele politice și culturale ale neamului. Pe acest teren se poate manifesta, cu loialitatea și cuviința cari stau bine tineretului, orice aspirațiuni, orice idei nouă, orice *spirit critic* matur.

În afară de organizația și disciplina firească a partidului național, în contra organelor lui conducătoare, în contra puternicei conștiințe a solidarității noastre naționale, nu se pot manifesta decât agenții conștiinței sau inconștiinței ai politicești de vrajbă între frați și ai tendințelor de-a ne desbina și slăbi politicește, culturalicește, socialicește, — pentru mai marea bucurie a dușmanilor neamului românesc.

După zeci de ani de lupte politice și de lucrare culturală, după suferințele și jertfele vrednicilor generații bătrâne, după tot ceea ce s'a îndeplinit cu omenie și cu entuziasm curat în viața națională a Românilor din Ardeal și Ungaria, — ne putem aștepta ca solidaritatea neamului nostru să biruiască ori și când asupra încercărilor nesocotite de-a ne învrăjbi, de-a ne slăbi, de-a ne fărâmi în grupulețe și bisericește, de dragul scopurilor meschine ale unora și de dragul vanității altora!

Scrisoare din Londra

VI.

Londra, 2 August 1911.

Vreau să fixez aici o serie de idei, ce s'a manifestat în ședințele acestui Congres, și care sunt în legătură cu chestia noastră națională.

Cel dintâi, care a vorbit despre situația politică a Românilor, a fost profesorul dela universitatea din Roma, d. Sergi.

Când l-am gratulat pentru viul interes, ce-l poartă pentru noi Români, mi-a spus cu o adevărată iubire frățească, că are cunoștință despre suferințele noastre, și a declarat cu un sentiment de adâncă iubire, de libertate, că e revoltat în toată ființa sa de om, când vede opresiunea politică a popoarelor, oriunde, și sub orice formă. Ne-a asigurat pentru întreaga lui simpatie, pentru luptele ce le purtăm în scopul revindicării libertăților noastre naționale.

Cu aceeași însuflețire a vorbit venerabilul Angelo De Gubernatis, ca un stegar credincios, încărunit în luptele mari, susținute pentru drepturile și libertățile popoarelor.

În conversațiunile ce le-am avut cu d-lui după ședințele Congresului, ne-a vorbit mult despre situația noastră politică în Ungaria, dovedind, că o cunoaște

deplin, în toate amănunțele sale. În termeni hotărâți și energici a osândit toate manoperele sistemului politic, contrare dezvoltării libere a poporului românesc. A înfierat aspru duplicitatea politică a contelui Al. Apponyi, care în congresele internaționale predică pacea între popoare, iar acasă lucrează la desființarea lor națională, provocând astfel rezistență, cu lupte nesfârșite, și răpind pacea și liniștea lor, și împedându-i în desvoltarea lor culturală-națională.

Ne-a vorbit cu multă evlavie despre fericitul V. Urechia, care i-a fost un prieten intim și tovarăș nedespărțit de conlucrare în toate congresele internaționale.

Ca om sincer și prieten adevărat ne-a făcut și imputarea, că Români preau au neglijat cultivarea Congreselor, și ne-au îndemnat, să reluăm firul din trecut, și să ne năzuim a ținea în evidență cauza noastră națională înaintea lumii culte.

În aceste Congrese să facem legături și cunoștințe cu bărbații conducători, cari au cuvânt în convenirile internaționale, și puși în cunoștință despre cauza noastră, la vremuri oportune ne pot fi de mare folos. Celce cunoaște valoarea acestor raporturi internaționale, poate să aprecieze după vrednicie însemnătatea acestui stat.

Profesorul dela universitatea din Londra, d. I. Macdonall, în memoriul său prezentat Congresului, vorbește despre popoarele subjugate, între cari îi amintește și pe „Români din Ungaria“.

Și acest savant renumit cunoaște situația noastră politică, chiar din acte legislative, și fiind directorul unei reviste mari juridice, se ocupă mult, cu chestii de drept internațional, și cu dreptul comparativ, cu privire la drepturile popoarelor la libertate politică națională, după firea și ființa etnică culturală.

Principiul lui fundamental de drept este, că guvernele statelor compuse din mai multe popoare sau rase, greșesc chiar împotriva intereselor statului lor, dacă în administrarea politică a statului, se lasă conduși de idei exclusiviste de rasă, cum e cazul eclatant în Ungaria. E de nădejde,

Evreii, împărțiți în lumea întreagă, reprezintă totuși un singur tip, la a cărei dezvoltare tinde noul curent naționalist-evreesc. Dar Evreii pot fi în același timp Evrei și fii ai diferitelor țări, pe care ei le pot iubi cu aceeași căldură, ca pe nația lor însăși... La acestea părintele Lucaciu răspunde că Evreii din Ungaria susțin sus și tare că sunt Maghiari, de religie mosaică! Găsesc prilej a afirma același fapt cu privire la Evreii din România, cari pretind a fi Români de religie mosaică. Se încinge o discuție, în care conmeseanul nostru, docent la universitatea din Viena, susține din ce în ce mai aprins că Evreii din România sunt apăsați. I se spune că ei se bucură de toate drepturile civile.

Libertatea cultului și a învățământului este de fapt respectată. Libertatea presei și a întrunirilor o au în aceeași măsură ca Români. Numai cetățenia li se refuză în massă. Se explică acest fapt prin situațiunea economică și politică a țării românești, care implică această instrucțiune, dacă este vorba, ca poporul românesc să-și păstreze individualitatea lui etnică. Este întrebare dacă-i recunoaște acest drept el, care se presupune, că a luat parte la Congresul rasselor, spre a proclama principiul naționalităților!... La aceasta, în iritația lui crescândă, nu răspunde, ci insinuiază că România n'a respectat tratatul dela Berlin, care-i prescria a împământeni pe Evrei în massă!

Părintele Lucaciu intervine și-i lămurește, că la 1878 s'a făcut o conscripțiune a Evreilor din România, întrebându-se fiecare, dacă vrea să se

considere supus român sau străin. Acei dintre ei cari au declarat supușenia românească, au devenit ipso facto cetățeni români. Cum marea lor majoritate a preferat supușenia străină, au rămas străini pentru totdeauna, căci mai târziu când au încercat să-și schimbe situația au fost refuzați. Vina este în tot cazul a lor...

Trenul a trecut de Warwick; căci nu fusese timp destul pentru masă și a fost mânat mai departe. A stat la *Stratfort on Avon*, locul de naștere a lui Shakespeare. O Americană sugerează ideea să rămânem aici până la alt tren, ca să vedem casa bătrânească a lui Shakespeare. Cu tot entuziasmul ei, nu reușește să convingă pe mulți dintre noi.

Trenul șueră de plecare, cât pe ce să sărim vr-o trei înapoi, dar stăm la îndoială și ne mulțumim să privim de departe turnul înnegrit de vreme, ce răsare printre utmi și tei, spre a arăta chiar ochiului grăbit de fuga trenului, biserica de pe malul Avon-ului, în care doarme de veci cel mai mare poet al Angliei... Lângă râul iubit de el, a cărui muzică îndouioșă urechia lui de copil, acolo și-a aflat culcușul...

Un regret al Americancei mă face să exprim mirarea mea, că spiritul ei de inițiativă n'a fost martorul unei naturi voluntare, ci a unei romantice, s'o întreb, dacă cresc multe naturi de acestea în țara lui Carnegie. Răspunsul ei a fost întrerupt de apropierea unei socialiste.

Doamna M. este o figură foarte interesantă.

Se bucură a face cunoștința unui Român. Are rudeni în România, pe d. Rosen, plenipotențialul Germaniei la București. Este de origină semită, născută în Germania. Însă nu-i poți găci naționalitatea, nici după tip, nici după limbă, căci trăsăturile feței n'au ceva determinat și abilitatea vorbirii franceze, engleze sau germană te împiedecă. Doamna M. este foarte entuziastă. Are idei foarte înaintate — este și experantistă. E destul a-și arăta îndoiala filologică, asupra puținței fabricării artificiale a unei limbi, spre a fi taxat în public de retrograd.

Această vorbă te face adesea să surâzi, când știi, că alții te-au botezat revoluționar... Conversația noastră foarte vie e curând întreruptă. Am sosit la Warwick. O gară mică în mijlocul finutului, ce poartă același nume din timpul Normanilor.

Drumul spre Castel conduce prin calea principală a orașelului acela liniștit, care ascunde în relievelor sale atâta glorie din vălmășagul timpurilor medievale. Dar orașelul este și mai vechiu de cât atâta. John Rous, scriitorul secolului al XV-lea atribuie fondarea lui unui Gutheline în anul nașterii Domnului. În urma războaielor fu distins și reclădit de Caractacus.

Castelul a fost clădit la 915 de Sthelfeda, fica Regelui Alfred. A suferit mult în urma raziunilor Danilor în 1060, dar curând restaurat, căci în timpul Normanilor pare a se fi bucurat de importanță considerabilă.

că popoarele își vor eluipa drepturile, fiindcă respectarea lor este o pretenziune neînsemnată a spiritului de umanism și civilizațiune, ceea ce cucerește teren, din zi în zi mai mult.

Prezidentul „Ligei internaționale pentru pacea și libertatea popoarelor”, cu sediul în Berna, a ținut o perorațiune sublimă, ca un cântec inspirat, în libertățile politice a tuturor neamurilor.

Ideile expuse de el se rezumă în următoarele:

1. Drepturile omului și libertatea națională-politică a popoarelor, este un principiu proclamat, stabilit și hărăzit tuturor neamurilor, și nu permitem, ca cineva, sub pretexte, fie de orice natură, să se atingă de aceste comori ale omenirii;

2. În statele alcătuite din popoare sau rase deosebite, ideea de stat, sau politica puterii de guvernament, nu constituie nici un drept de asupra, hegemonie sau supremație; — toate popoarele sunt egal îndreptățite.

Unde nu sunt respectate aceste principii, sau se lucrează împotriva lor: sistemele acele politice au să fie îndreptate, sau vor fi, trebuie să fie nimicite.

3. Protestăm în contra ficțiunii politice, ca în statele poliетnice să se îndestulească cu proclamarea și cu respectarea principiului de a garanta libertatea individuală a cetățeanului. Nu poate fi libertate adevărată pentru individ, unde nu este libertate deplină politică pentru poporul din care face parte individul.

4. Cucerirea nu dă nici un titlu de drept, și cel ce se provoacă la ea, vatămă sentimentul de libertate și dreptul de existență națională al popoarelor.

5. În statele poliетnice unicul sistem politic acceptabil este autonomia națională a popoarelor, ca ele să dispună liber și neîmpiedecate asupra vieții lor politice, culturale și economice.

Cei ce se opun acestor postulate, politice sunt inimizii umanismului, a civilizațiunii și au să fie taxați în consecință.

Acest apostol înflăcărat al libertății naționale ne-a declarat asemenea, că cu-

noaște pe deplin chestia noastră politică, și apreciază din toată inima luptele ce le purtăm pentru conservarea individualității noastre naționale în Ungaria.

Prin aceste informațiuni, întru toate adevărate și obiective, am voit să arăt și să dovedesc, că chestia noastră națională este cunoscută și apreciată înaintea bărbaților celor mai distinși din lumea cultă. Iară sistemul politic, care apasă asupra țării întregi, este nu numai în contra ideilor de libertate și de civilizațiune, ci este foarte păgubitor pentru țară.

Să stăruim deci în luptele noastre, grele dar nobile, în spiritul de libertate și de înfrățire a popoarelor, pe baza programului nostru de „egală îndreptățire politică” a tuturor națiunilor.

Dreptul, civilizațiunea, libertatea, sunt pe partea noastră. Prin respectarea lor în viața reală, vor progresa și înflori neamurile toate, și în ele patria comună!

Asta e morala sfântă și cuceritoare, ce rezultă din ședințele acestui Congres.

Dr. V. Lucaciu.

Chestia evreiască

Evreii din România și Români din Ungaria

Obrăznicile și minciunile pe cari Evreii le publică atât de des în presa străină despre România, apar câte odată și în broșuri românești, într'o formă bine înțeles mai blândă și iscalite de cutare sau cutare „cetățean român” nou nouț ori candidat la cetățenia română. Dar ori cât de blândă ar fi forma acestor broșuri sau articole, ele tot obraznice sunt prin cuprinsul lor, de o îndrăzneală în adevăr uimitoare.

Este o anomalie să se mai plângă azi cineva că Evreii sunt rău tratați în România. Afară de dreptul de-a face politică, — deși chiar și din acest drept ei posedă partea cea mai însemnată: aceea de a fi ziariști politici, — și de a cumpăra imobile rurale, Evreii au în România toate libertățile și toate posibilitățile. Dovadă: în loc să se poată găsi în practică o justificare cât de slabă, svonorile răspândite în străinătate că Români persecută pe Evrei, în România se petrec mereu scandaluri provocate de Evrei. Așa de pildă, sunt vii încă în amintirea tutulor boi-

cotul organizat de Evrei contra artiștilor români și sângerosul scandal dela Iași când două mii de Evreii au bătut pe doi conducători de tramway.

Ei bine, cu toate acestea, Evreii tot se plâng. Ultima protestare o formează d. André H. Mandelbaum, din Brăila, într'o broșură în care pretinde să se încetățenească în massă toți copiii Evreilor.

Că România nu poate să deschidă largi porțile cetățeniei Evreilor, e lucru ce nici numai trebuie să se discute. Este deajuns să cercetăm situația ce și-a creat Ungaria prin primirea Evreilor în cetățenia maghiară, ca să înțelegem la ce primejdie mare s'ar expune un Stat mic ca România, când ar acorda cetățenia la 400.000 de Evrei.

Dar chiar d. Mandelbaum arată în broșura sa unul din cele mai mari rele ce ar decurge din încetățenirea Evreilor. Evreii nutresc sentimente dușmănoase poporului nostru. Ei urăsc atât pe Români din România cât și pe noi, cei din Ardeal și Ungaria. Dovadă: diatribele pe cari broșura d-lui Mandelbaum le cuprinde contra noastră.

Se plânge, în această broșură; „naționalistul” Mandelbaum dela Brăila că nu mai pot trăi bieții Evrei din România din cauza Românilor și mai ales a Ardelenilor. Ascultați-l însă cum grăește chiar el în stilul lui cușer românesc că e foarte interesant:

„Adevărul este că astăzi, afară de administrația avutului țării, afară de toate demnitățile și funcțiunile publice, afară de mai toate ocupațiunile libere, de care Evreii sunt ținuți la distanță, și finanța particulară a trecut dela Evrei în stăpânirea Românilor. Evreii nu mai au loc decât în măsură foarte modestă, atât în industrie cât și în comerț.

„Comerțul de mijloc, precum: coloniale, manufactură și ferărie este aproape totul în mâinile Românilor transilvăneni cu mică excepție în Moldova de sus. Cărciumele — este știut — că atât la sate în mod complet cât și în orașe în măsură covârșitoare, sunt exploatate de Români.

„Evreul indigen nu mai încapă (vechieri de cât în micul magazin de haine gata (vechi sau noi) sau în acele de mărunțuri, etc.”.

Auziți situație intolerabilă. În țara românească, țara alcătuită de șapte milioane de Români și din 400.000 de Evrei, comerțul și industria să fie mai mult în mâinile Românilor de cât ale Evreilor. Asta este curat scandal! Europa ar trebui să intervina! Așa persecuție încă nu s'a mai văzut!

Dar nu e numai atât! D. Mandelbaum dela Brăila nu revendică numai industria și comerțul pe seama competenței evreiești. Nu! D-sa vrea și învățământul și toate celelalte îndeletniciri omeștești. Ascultați-l cum e nostim:

Familia de Warwick a jucat un rol mare în toate împrejurările țării ei.

Nu fără importanță este a se nota, că Lady Warwick este astăzi o socialistă. De multe ori ea-și primește „tovarășii” în Castel și le spune să se lefăiască cel puțin câteva minute în somptuoasele încăperi, cari au fost centrul de acțiune al strămoșilor ei, cari au furat pământul dela popor....

Intrarea Castelului, printr'o poartă de fer, urmează o cale între două șiruri de parapete, cari ascund priveliștea măreției arhitectonice a acestui monument al trecutului. Drumul întortochiat, la o întorsătură neașteptată, te pune în fața fortificațiunilor și turnurilor: la dreapta stă turnul lui Cesar, a cărei construcțiune falnică prin proporțiile ei, se presupune a fi din timpul cuceririi Normanzilor; la stânga micul, dar impunătorul turn alui Guy. Trecând poarta de piatră, arcuită și înălțată prin turnuri, ajungi în grădina încunjurată de valurile apărătoare, de pe urcușul cărora îți apare în întreaga lui măreție cel mai frumos monument al splendoarei bătrâne și cavaleștești, „ce rămâne neatins de vreme”, după spusa lui Walter Scott.

Intors în spațioasa curte a Castelului, intri printr'o ușă mică în sala capelei în care oglinzile îți atrag mai întâi atențiunea. Intr'un colț portretul prințului Rupert de Wandycck.

Alături stă vechea capelă, a cărei pereți sunt îmbrăcați în fășii de stejar între cari sunt așezate ferestrele gotice,...

Printr'o sală a armelor, treci în camera elegantă a contesei de Warwick, a cărei pereți sunt împodobiiți de tablouri ale miniștrilor Holbein, Rubens, Lely, Rosa, Sorto etc. De aici dai în „boudoir”-ul oficial, ai cărui pereți sunt îmbrăcați în tapet dela 1604 și se prezintă grădina din Versailles. În salonul de alături este o mică dar splendidă expoziție de tablouri. Celebrul tablou a lui Rubens „Ignatius Loyola”, fundatorul ordinului Jesuiților stă în fruntea tuturor. Multe altele de Wandycck între cari Machiavelli este cel mai caracteristic. Aci se află una din cele mai bogate colecții din operele lui Wandycck...

Toți excursioniștii au regretat că n'au văzut pe socialista Lady Warwick după ce au vizitat acest palat. Bătrân de o mie de ani, în cari sunt atâtea mărturii ale trecutei glorie. Eu am văzut un tablou reprezentând pe Lady Warwick și privirea ei mi-a lămurit foarte mult aceasta schimbare de spirit a acestei urmașe a unei dintre cele mai vechi nobile familii ale Angliei... Era una din acele priviri duioase, care mărturisește o adâncă suferință sufletească și inobilează frumusețea feței unei Lady. Inchipuiți-vă viața unei Lady dotată cu inteligență și suflet spre a înțelege și simți mediul în care se află și veți fi lămuriiți de starea spiritului ei și aplecarea ei spre socialism.

În viața semenilor ei, ea află un gol în desertăciunea petrecerilor de toate zilele, iar în imensitatea bogăției acumulate de veacuri și stăpânite

de oameni, a căror ocupațiuni nu sunt productive, ea simte o nedreptate față de mulțimea muncitoare și săracă și fără a mai cerceta originea acestei stări de lucruri, ea se închină cătră socialism în minutul în care îi cade în mână cel dintâi scriitor socialist, în care ea află critica negativă a societății de astăzi, așa cum o vede mai de aproape tocmai ea...

Astfel de gânduri nutriam când am părăsit acest Castel. Cu trenul de seară m'am întors la Londra.

Londra, 4 August 1911.

Dr. STEFAN TĂMĂȘDAN

medic univ. specialist în arta dentistică,

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

„Era odată evreul un rău necesar; atunci când se cerea elemente muncitoare, ca să înființeze târguri și orașele în Moldova, să contribuie la progresul comerțului și meseriilor, să dea doctori, ingineri cari lipseau, dar acum nu mai e nevoie de ei; avem — spun adversarii lor — doctorii și farmaciștii noștri, inginerii și meseriașii noștri, negustorii și misișii noștri, legali veniți de dincolo! *Ba mai mult încă, dacă nu putem recăpăta Transilvania, avem cel puțin mângâierea, că ea ne trimite în fiecare an un număr însemnat de avocați și dascăli și țara noastră îi strânge la pieptul ei, și se îngrijește de buna lor existență aci.*

„Așa vedem în ultimul proiect de reformă a legii școlare, că fostul ministru Haret se gândeste la acești frați de dincolo și caută să le facă loc și porție în școlile particulare și chiar filantropice, la a căror înființare și întreținere statul — după ce împiedică intrarea Evreilor indigeni în școlile publice — acestea înființate la rândul ori din banii tuturor contribuabililor — nu contribuie cu nici o centimă, ci din contră periclitează existența lor prin impunere de taxe de frecvență și de examen și mai răvnește, dacă s'ar putea, să scoată pe învățătorii evrei din pâne pentru a o da acelor frați veniți de dincolo. Ce generosități și umanitate desinteresată și laudabilă!”

Care va să zică, după bunii patrioți Evrei cari vor binele poporului nostru, România trebuie să alunge pe Români din toate ramurile de activitate, să-i înlocuiască cu Evrei și în comerț și industrie și în profesiunile liberale și în învățământ și atunci, Europa va recunoaște că suntem un popor care am binemeritat dela atotputernicia finanței izraelite internaționale.

Desigur că nici Evreii șovinisti din Budapesta n'ar fi în stare să propună soluții mai salvatoare pentru Români decât ale „patriotului” evreu-român André Mandelbaum, dela Brăila!

Românii gr. cat. și gr. or. Așa își boțea „Budapesti Hirlep” de alaltăeri un articol, în care pe semne un latino-catolic de cei cu dragostea în buzunar descarcă, scrie „Unirea”, în legătură cu vacanța episcopiei din Gherla, un regiment de patriotisme pe capul nostru.

Zice între altele: „Moartea episcopului cu adevărat patriot al Gherlei Ioan Szabó, a împins guvernul în fața unei grele probleme. Ierarhia specifică a Grecilor, sistemul preoților căsătoriți deja în sine îngreuiază alegerea, de oarece peste tot sunt puțini preoți necăsătoriți, iar ordul Basilitan, merit a crește episcopi, a rămas cu totul din rândul factorilor de seamă; abia are câțiva preoți, mănăstirile mai mult numai tânjesc decât trăesc și acelea sunt în diecezele rutene. În lipsa baziliților de limbă română trebuiesc căutați candidații de episcopi între preoții de mir, și dacă privim scopurile de stat și cele naționale, se pare aproape zadarnică scrutarea....”

Desaprobă apoi, expres ținuta demnă a forurilor din Blaj și Oradea-mare, cari au zădărnicit „scopul patriotic” apponyan și își exprimă frica, nu cumva acelaș spirit renitent să se instăpânească cumva și la Gherla: „Attól mentse meg a magyarok Istene az országot (sau pe românește: De aceea să ferească Dumnezeuul Maghiarilor țara).

În cele următoare vorbește despre ținuta rezervată a Românilor uniți față de congresele autonomiei catolice; apoi între spazmuri de durere constată tendința lor spre autocefalie națională-bisericească.

Osândește cooperarea politică a gr. catolicilor cu gr. orientali și prezintă treaba așa, ca și când diviziunea Românilor în uniți și neuniți, precum și trecerile împrumutate din vreme în vreme, ar fi intenționat promovate spre a spori parohiile, a înmulți clerul și a pretinde mai multe competențe de congruă.

Multe mai știe patrioticul, și la ce concluzii geniale se știe urca!

„Dacă și direcțiile superioare bisericesti formează biserica națională românească, observă „B.H.”, atunci devine imposibil scopul statului...”

Patrioticul încheie apoi cu dorința, ca la Gherla să ridice arhieru guvernul maghiar „pe un patriot maghiar neexceptionabil, care.... nici în gând nu fantazează despre Daco-România.... care dă în schimbul demnității vlădicești pace,

iubire și alipire.... E vorba despre alegerea conducătorului sufletesc alor aproape cinci sute de preoți, despre predarea unei puteri ce se extinde peste o întreagă parte din țară. — Videant consules”.

Măine-poimâne cine știe ce mai visează și isvodește patriotul îngrijorat.

Ministrul comun de războiu, generalul Schönaich e de luni de zile în stadiu de demisionare. Consecvent desmințită, știrea despre plecarea sa din minister pare a fi confirmată acum, când se vestește hotărât, — deși încă nu oficios, — că Schönaich a înaintat cererea de a fi absolvat. „Reichspost”, în relațiuni bune cu anumite cercuri, adaugă următorul comentariu la informația aceasta: „Prin atitudinea sa concesivă față de pretențiunile Maghiarilor în armată, cum și prin diferite alte crize, baronul Schönaich a ajuns de mult în conflict acut cu factorii competenți din conducerea armatei, cum însuș s'a plâns despre aceasta înaintea delegațiilor. Deja cu ocaziunea sesiunii din urmă a delegațiilor în Viena, se știa, că poziția ministrului Schönaich a devenit imposibilă și că retragerea sa se impune.

Se vede, că acum a sunat ciasul său. Soarta proiectelor militare nu va fi alterată prin demisia ministrului, căci acelea sunt deja înaintea celor două parlamente, reprezentate de cele două guverne”. Firește, în cercurile ungurești e regretată căderea baronului Schönaich, și natural, în acelaș ton scrie și „Neue Freie Presse” comentariul său lung și greșos, în care e vădită și intențiunea de a intriga împotriva „factorilor, ce lumea s'a obișnuit a numi cu un cuvânt *Belvedere*”.

Joc copilăresc. Activitatea actuală a parlamentului ungar, e o adevărată bătaie de joc. De câteva zile opoziția bănuia, că cu prilejul votării nominale guvernamentale votează în locul altora, adică, că un deputat guvernamental votează pentru alți doi-trei deputați guvernamentali.

Bănuiala aceasta a opoziției era cu atât mai întemeiată, deoarece la votare numai foarte puțini guvernamentali erau în sala de ședințe, și cu toate acestea la sfârșitul votărei totdeauna se constata majoritatea voturilor.

Astăzi șpionii opoziției au prins cu minciuna pe necunoscutul, care votase în locul lui Paul Beöthy.

— Dar Beöthy nici nu e aici! a strigat din răspuneri Sűmegi.

Faptul acesta a produs un zgomot foarte mare. Guvernamentali alergau în culoare să găsească pe Beöthy, dar Beöthy — ca 'n palmă. Ștefan Zlinszky, notarul Camerei, încă a constatat, că cu prilejul votărei Beöthy n'a fost în sală și cu toate că partidul guvernamental făcea un zgomot asurzitor, aceeaș a constatat și președintele, care totodată a declarat, că votul lui Beöthy e nevalabil.

Iată cum își petrec domnii pe banii țării.

Un cămin românesc la Paris. În ultimul timp un număr însemnat de domnișoare române, luau drumul spre Paris. Veneau fie ca să-și completeze studiile la Sorbona sau, să se înscrie în conservatoarele de artă și declamație; fie ca să facă practică în atelierelor de croitorie, mode etc. de pildă cele ce isprăviseră școalele profesionale superioare din țară.

Ajunse la Paris, la fiecare pas se isbeau de difilcutăți enorme: urmare firească a lipsei unui birou de informații și a unui cămin românesc.

Cele ce voiau să se înscrie la Sorbona, umblau dela Sorbona la ministerul de instrucție, de aci la acel de interne, de acolo înapoi, încât mai totdeauna perdeau câteva săptămâni cu înscrierea.

Acele cari voiau să între la conservator, trebuiau să se prepare pentru examenul de admitere.

Profesorul găsit era scump și nu dintre cei buni.

Cele ce voiau să facă practică în atelier, umblau cu lunile până găseau un loc într'un atelier nu tocmai mare.

Dar otelurile și restaurantele? Odăile mici și întunecoase, mâncările scumpe și proaste îmbolnăveau după puțin timp, chiar pe cele mai sănătoase.

Nu era de mirare ca, după câtva timp, să se reîntorcă în țară bolnave, fără a fi făcut ceva serios la Paris.

Firesc era că în acest oraș atât de cosmopolit, să nu poți răsbate decât cu mari sacrificii.

Ce rost înălțător ar avea aici un cămin românesc cu odăi luminoase, cu restaurant curat și îngrijit, cu o sală de lectură și o bibliotecă, precum și un birou de informații! Acum un an părea ceva imposibil. Dar câte se poate când e pricepere și bunăvoință! Sub conducerea unui mănunchi frumos și ales de doamne române, se va deschide în luna Octomvrie, primul cămin românesc pentru domnișoare la Paris.

S'a închiriat o casă mare bunăoară în str. Pierre Curie, aproape la Sorbona, în condițiile enumerate mai sus, necesare unui frumos Cămin.

Profesori universitari ca: d-nii Liard, vice-rectorul Sorbonii, Appele, decanul facultății de științe, Gabriel Hanotiaux, membru al Academiei franceze, Charles Richet, René Pinon etc., artiști și scriitori distinși, au făgăduit, că vor ține conferințe la Cămin.

Conducătorul, în curând acest așezământ va avea roadele lui. Domnișoarele putând cunoaște prin ajutorul căminului atât cultura și arta franceză serioasă, cât și adevăratul gust și priceperea pariziană, în chestiile economice, atunci când dănselle se vor reîntorace în țară, va fi o nouă lume ce vine dela Paris.

La cămin vor fi primite numai d-șoarele române ce au isprăvit studiile liceale din țară, sau școalele profesionale, cele care au isprăvit conservatorul, sau cele ce vor urma pe cele de aici, cele ce vor face practică în atelierelor de mode, croitorie etc., precum și cele ce vor urma la diferitele școli de contabilitate, gospodărie etc. Întreținerea va fi destul de ieftină.

Persoanele cari voiesc lămuriri, pot să se adreseze d-lui Gh. Bratu, 3 Rue Galipaux à Antony (Dép. de Seine) France, d-lui Argintoiu primul secretar la Legația de aici Rue dela Boltie 122 Paris, precum și d-lui C. Spineano 8 Rue Dante, Paris.

Locurile la cămin se pot opri de pe acum pentru Octomvrie.

Atitudinea d-lui Take Ionescu. După cum se vede, toamna făgăduiește să fie foarte agitată la noi și interesantă. Interesantă în primul rând fiindcă în această afacere sunt angajate numai partidul liberal și cel conservator.

D. Take Ionescu, deși este în cartel cu liberalii, a păstrat până acum o atitudine de o neutralitate foarte semnificativă. De aceea, toate privirile sunt îndreptate acum spre șeful partidului conservator-democrat.

„Ce va face Take?” — aceasta este întrebarea, care neliniștește și pe liberali și pe conservatori. Cu cine va fi? Pentru cine se va rosti? Și astfel, d. Take Ionescu a devenit din nou arbitru situației. De altfel, dela o vreme toamna totdeauna îi rezervă d-lui Take Ionescu onoarea unor asemenea platonice arbitraje.

Ce va face șeful conservatorilor-democrați, nu se știe. Sigur, până acum atâta e: și liberalii și conservatorii speră în sprijinul său. Cum nici chiar un om de abilitate d-lui Take Ionescu nu va putea să susție în acelaș timp două interese atât de adverse, e probabil că, dacă i-se vor oferi condiții convenabile, d-sa se va folosi de acest prilej spre a se împăca cu conservatorii guvernamentali.

Vaticanul și Quirinalul. Ziarul „Perseveranza” din Milano publică un interview interesant cu episcopul din Cremona, Bonomelli, care are legături intime cu casa domnișoare încă de pe timpul lui Victor Emanuel I, de a cărei prietenie personală se bucura episcopul. Bonomelli a

comunicat o încercare a papei Leo XIII de a împăca Vaticanul cu casa domnitoare. Proiectul a fost așternut Quirinalului, dar a fost zădărnicită din partea Franței, care pe atunci se afla cu Italia în raporturi nu prea amicale. Bonomeli nu numește guvernul francez, de care este legată zădărnicierea.

Că papa Leo a voit împăcarea cu orice preț se vede și de acolo, că a însărcinat pe episcopul Scalabrini să scrie un op contra intransigenților în chestia Quirinalului.

Pentru acest op a dat însuși papa Leo schița, în care să fie scrisă. Fiecare pagină a opului a fost cetită papei, care își făcea observațiile.

Opul a apărut anonim și a fost combătut cu înverșunare de revista intransigenților ortodoxi din Milano „Osservatore Cattolico”. Episcopul Scalabrini a cerut permisiune să publice istoricul cărții, papa a preferat însă tăcerea.

Ovrei din Rusia. Guvernul rusesc continuă cu politica sa de oprimare contra Ovreilor. După ordinațiunile ministrului de culte, prin cari li-se închid școlăle, vin acum ordinațiunile mai nouă ale guvernului, cari sunt îndreptate și împotriva lor pe teren economic.

Se știe, că în Rusia Ovreilor le este permisă locuința numai pe rază anumită peste cari nu-i permis să treacă. Restrângerea aceasta i-a atins mai ales acum în timpul verei. Orașele din Rusia sunt foarte rău zidite și neigienice. În cursul verei majoritatea dintre locuitori părăsesc orașul și-și închiriază locuințe la țară în așa numitele „Daitsa”. Ovrei, natural, cei mai cu dare de mână, s'au folosit și ei de acest drept până aci. În vara aceasta însă s'a dat ordin, ca Ovrei să fie opriți a se muta din oraș, căci legea nouă nu p.vede acest drept a lor. Și bieții Ovrei n'au putut să se folosească de bunătațile unei recreeri în timpul verei, ci au fost siliți să sufere zăduful înăbușitor al orașelor murdare în timpul verei. O altă măsură drastică este, că meseriașilor ovrei nu le este permis să se ocupe cu altceva decât cu meseria lor. Bunăoară un croitor, care și-ar deschide o prăvălie în care să-și desfacă hainele făcute de dânsul, dar ar cerca să vîndă și alte haine, își pierde dreptul de a-și mai continua meseria.

Ca în tot locul așa și în Rusia, cei mai mari neguțători de bucate sunt Ovrei. Ca să-i facă guvernul imposibili, Stolypin a dat un ordin tuturor băncilor, ca să nu le mai dea atâta credit.

Obstrucția continuă

Ședința Camerei.

Budapesta, 9 August.

Ședința se începe la orele 10 și 30 m. După verificarea protocolului ședinței trecute președintele Fr. Kabós prezintă șase proteste deosebite în contra proiectelor militare. Deputatul M. Lovászky prezintă contrapropunere, ca protestele să fie predate altor comisii, iar nu celor propuse de președintele Camerei. Camera respinge întâia propunere a lui Lovászky. Asupra celorlalte cinci se va vota în ședința de mâine.

Se cetește apoi protocolul de interpelațiuni în care următorii deputați au însemnat interpelațiuni:

Des. *Abraham* în chestia lui Emeric Vida.

B. *Egry* în chestia apărării în contra cazurilor de holeră dela Triest.

E. *Csermák* în chestia executării art. de lege II din 1870.

A. *Ráth* în chestia extradării târzie a vadiilor întreprinzătorilor.

Cont. T. *Batthyány* în chestia regulării lefurilor impiegaților statului, și

A. *Ráth* în chestia simplificării procedurii judecătorești.

S'au continuat apoi cele patru votări nominale rămase din ședința de ieri.

Astăzi la proiectele militare a vorbit numai deputatul guvernamental, sasul *Richard Schuller*.

CORESPONDENȚE

DIN ROMANIA

Concursul de porturi românești dela Vălenii-de-Munte

Duminecă, 24 Iulie, a fost la Vălenii-de-Munte, care de câțiva ani reclamă locul de cinste pentru cultura românească în județ — sărbătoarea portului românesc.

Niciodată, probabil, n'a avut Vălenii atâția oaspeți ca în această zi. Porturi de pe văile și coastele munților noștri, porturi bărbătești din Argeș, distinse prin simplitatea și eleganța lor și porturi femeiești din același județ, cari sunt o adevărată bogăție de podoabe, au fost aduse de conștiința românească a învățătorilor din acest județ, cari n'au vrut să primească în îmbrăcămintea lor surtucul și să ascundă cămașa cu mândre cusături... Insuș revizorul școlar al județului se găsea în fruntea Argeșenilor săi. A fost, apoi, reprezentată Oltenia-de-munte, Moldova, cealaltă Moldovă, a cărei soarte o împărțim cu Jidani și cu Rutenii și, în sfârșit, a fost reprezentat, în chip strălucit, județul Prahova. Mănași de datorie față de ale neamului lor, peste 600 membrii ai Ligei din toate unghiurile țării, au venit să crească la o mie numărul auditorilor cursurilor dela Vălenii și al oaspeților sosiți din împrejurimi.

Și târgul modest al Vălenilor, care înainte de așezarea dlui Iorga într'ânsul și înainte de prelungirea liniei ferate — evenimente cari au avut loc cam în același timp — era un mare și bogat sat, prin care treceau săteni mulți spre târgul mare al Ploeștilor, târgul acesta a înviat; a înviat cum învia din tăcere un vechiu scaun domnesc la întoarcerea oștilor biruitoare.

La orice pas însemnat în activitatea dlui, Iorga, foarte mulți din ceice îl urmăreau și îl urmau, au rămas surprinși de același lucru: *modestia* și în cece privește alegerea câmpului de luptă și în cece privește, într'un fel, mijloacele.

Când, după ținuta demnă în chestia teatrului, a tinerimei, care s'a opus cu puterile ei împotriva unei rușini, d. Iorga, încurajat de licărirea unei alte conștiinți în generația care tocmai pornise pe cale, a întemeiat „Neamul Românesc”, oricine a rămas surprins de apariția unei reviste fără copertă, fără mari titluri, cu literă mărunță, iar hârtie, așa ca să poată suporta tiparul. Revista, din aceste puncte de vedere era cum era, dar noi după câteva săptămâni nu ne mai puteam lipsi de ea.

Apoi d. Iorga voia tipografie (o ușurare pentru revistă și o întreprindere comercială tot-odată). Din sărăcia celui ce-și dăruise agoniseala pentru văduvele și orfanii anului 1907, din sărăcia lui și a altora se va întemeia o tipografie în București — ni-am zis. Dar nu! Ea va fi la Vălenii de munte și se va muta și „Neamul Românesc” acolo. Și n'a fost ușoară întristarea d-lui Iorga acum trei ani, în ziua inaugurării și în clipa sosirii trenului la Vălenii. N'au fost mai mulți ca 50 oaspeți din afară de oraș, cari veniseră la sfințirea tipografiei „Neamul Românesc”.

Tot așa, în politică, d. Iorga candidează unde avea dușmani mai mulți și mai tari, la Iași. Și iese biruitor și aici.

Ca și cele de până acum ideea organizării de concursuri pentru portul național de către Ligă prinde.

Concursul de Duminecă a fost un pas înainte față de primul, care a fost organizat anul trecut la Câmpina.

De pe la ora 2 p. m. încep a se strecura, pe poarta largei grădini Papazolu, costume după costume, bărbătești și femeiești, iar printre ele atâția legiști fericiți, că se înfăptuiește un gând așa de frumos. Și începe hora porturilor, având în mijloc juriul, format, în majoritate, din doamne, iar restul din cei 4 președinți ai secțiunilor Ligei, cari erau de față. Hora se pierde în mijlocul valurilor de oameni, cari au cuprins grădina urcându-se pe bănci, pe scaune, pe mese și — ca să fie serbarea cu adevărat românească — chiar și în pruni... Fiindcă grădina Papazolu nu e un „parc”, ci o întinsă grădină cu pomi și cu pașiște bogată.

Chemate din siragul horei, se desfac una după alta iile cu migăloase cusături cu fermecătoarea îmbinare a culorilor, a borangicului arniciul — și vin în fața juriului.

Se aleg vre-o 30 costume, între care vre-o 4—5 bărbați, iar din acestea, printr'o nouă alegere comparativă și prin votul secret al membrilor juriului, se premiază 18, ținându-se seamă de originalitatea românească, ca și de frumusețea costumelor, dar în primul rând ținându-se seamă de faptul, dacă costumele sunt lucrate de mâna celei ce-l purta.

De rândul acesta școala de industrie casnică din Drajna (Prahova) condusă de d-șoara Steliana Popescu, a impus un însemnat număr din drăgălașele cusături ale elevelor ei. Apoi, poate, în măsură și mai mare s'a impus comuna Breaza (tot Prahova) unde nu e școală, dar e tradiția unei industrii casnice înfloritoare.

Premiul I de 100 lei s'a dat d-rei Silvia Popescu (Breaza); trei premii de câte 50 lei s'au dat d-șoarelor Zina Vasilescu (Breaza), Steliana Popescu (conducătoarea școlii din Drajna) și Eufemia C. Oproiu (Breaza). S'au dat apoi 14 premii de câte 20 lei d-nelor Elena Stănescu (Cotmeana-Argeș), Safta Marinescu (Prundu-Argeș), d-șoarelor: Maria Focșăneanu (Breaza), Virginia Ionescu (Vălenii-de-Munte), Maria Moldoveanu (Vălenii-de-Munte), Lucreția Pop (Rodna-veche, Transilvania), Lucia Orășcu (Breaza), Alexandrina Costescu (Breaza), Ioana Țăranu (Câmpulung, Bucovina), Vasilichia Ionescu (Blejoi-Scrâmbeni, Prahova) și Eliza Dimitriu (*studentă*, Iași); apoi dd. Teodor Ionescu (Craiova) pentru un mândru costum oltenesc și Nicolae Rusu (Stroești, Bucovina, pentru un costum din Țara fagilor).

Concursul anului viitor s'a hotărât a se ține la Curtea-de-Argeș.

Se prevede, că cel dela Argeș va ridica la adevărata lor însemnătate concursurile de porturi ale „Ligei Culturale”. Muntele oltenesc, Muscelul, Dâmbovița și „Marginea” sibiiană, toți ținuturi cari strălucesc prin raritatea porturilor, se găsesc în apropierea capitalei de odinioară a Basarabilor.

Concursul de Duminecă s'a încheiat cu „Romana”, jucată de fii de ai neamului nostru de prin toate ținuturile. M'am mulțumit să urmăresc mai mult pe privitori. O însuflețire rară a stărnit în mulțime acest joc. Ici tremură privirea unui Bucovinean pe al cărui chip trec unde de mulțumire; dincolo, urcat pe o bancă, un institutor din Dobrogea, pe unde rar se poate întâlni un frumos port românesc, râde cu hohote, ca de bucuria revederii unor prieteni, pe care nu-i poate îmbrățișa — și tot publicul surprins de neașteptata eleganță și frumusețe a jocului urmărește lacom desfășurarea figurilor, cari amintesc atâtea mișcări din frumoasele jocuri ale poporului nostru din Ardeal. Un număr de studenți și studente din București și de peste hotare au purtat cu mândrie portul sătenilor sâțencelor noastre.

Vălenii-de-Munte, 24 Iulie 1911.

Corresponden.

Gronica feminină.

Creșterea fetelor noastre

Este tocmai vremea, când părinții, cei mai mulți poate, stau pe gânduri: unde să-și ducă la școală mai ales fetițele. Îngândurarea aceasta se repetă, an de an pe vremea aceasta, în mințile părinților. Și cel puțin dacă întrebarea aceasta ar deslega-o părinții într'un mod norocos pentru creșterea odraslelor lor, ca individualități și pentru interesul superior, pe care-l are neamul nostru, ca colectivitate, la felul educației, mai ales feminine românești!

Dar ne convinge experiența zilnică, tocmai din contră, că mulți, foarte mulți părinți, nu țin — în lipsă de orientare, poate, mai mult decât din oricare alta pricină — cont nici de interesul așa zis *individual*, cu atât mai puțin de cel *superior* al creșterii fetițelor lor.

Aceasta se vede mai ales din faptul, că o samă din fetele noastre sunt duse la creștere în institute străine, unde se familiarizează cu cartea, graiul și scrisul străin, cu apucăturile și deprinderile străine de firea neamului nostru. Din asemenea stări de lucruri se explică durerosul simptom, care ne subminează tot mai mult viața publică până și felul nostru de viață familiară și socială — că familiile multor cărturari își

Litere — Arte — Științe

TERȚINE

*Voiam să nu priceapă niciodată
Că ea mă ține veșnic în uimire,
Și că îmi e atât de adorată ;*

*Dar vorbele îmi iesă în neștire,
Rupând o 'ntreagă taină de odată,
Cu înțelesuri pline de iubire.*

*E-un dor care se luptă să mă 'nvețe
Că toată fericirea stă 'n acele
Priviri muete toate în blândețe.*

*Dar totdeauna visurile mele
M'au amăgit cu lumi de frumusețe,
Și nu mai pot acum să cred în ele.*

*Căci sunt și eu părtaș printre aceia
Ce-și fac tot imposibile speranțe,
Când idealizează-atât femeia,*

*Sculptând-o 'n strălucite, calde stanțe...
Frumosul însă-l poartă doar ideia
Turnată 'n ritmul finei eleganțe.*

*Amoru-i chin... Am însă mângâierea
Că timpul, filosoful ăsta darnic
Îmi dă întotdeauna el puterea*

*De-a renunța norocul cel fugarnic —
Și-mi place-astfel oricum ar fi durerea
Când fericirea doare mai amarnic.*

Alex. St. Vernescu

Nicolo Paganini

— Fragmente din viața lui —

Zilele acestea s'au împlinit șaptezeci și unu de ani dela moartea unuia din cele mai mari genii ale muzicii, a lui *Nicolo Paganini*. Numele ne spune, că este vorba de un italian. „Italia” zice Heine „va fi totdeauna patria muzicii”. Da, Italia este pământul din care au răsărit omenirii mulți, foarte mulți oameni mari și dacă nu ar fi humanismul, încă acest motiv ar fi de-ajuns să îndemne omenimea să întindă mână de ajutor Italiei în nenorocirile sale. Căci precum Germania și Anglia dau lumii filozofii și cugetători, Italia îi dă artiști. Italia este patria nu numai a muzicii, ci a tuturor artelor. Cele mai mari nume cu cari ne întâlnim în istoria artelor: Michel Angelo, Raffael, Coreggio, Tizzian, Paolo Veronesse, Cellini, Rossini, Paganini etc, etc. sunt tot nume italiene. cari strălucesc asemenea sorilor pe cerul artelor. Și dacă la pomenirea numelui cutărui general sau beliduce, — care a trimis mii de vieți pe abatorul cel mare al lumii numit câmp de bătălie, — ne gândim cu evlavie pioasă, oare geniile creatoare ale omenimii nu merită cu atât mai mult să ne aducem aminte de ele ?

Numele lui Paganini strălucește și va străluci pururea asemenea al unui erou legendar în istoria muzicii și îndeosebi a violinei. El este Barbu lăutarul omenimii întregi precum cestalalt este Barbul numai al nostru. Născut în Genua, dânsul a concertat deja la vârsta fragedă de 16 ani în Lucca la curtea princiară și dela acest timp până la moartea sa întâmplată în vârsta de 58 de ani, calea sa este o cale de triumf prin toate orașele mari ale Europei. Dânsul a ridicat arta cântării în violină la apogeu. A fost o fire bizară, nervos, ambițios din cale afară și pe lângă toate acestea și zgârcit. După concertele sale de pe urma cărora încassa sume fabuloase se mulțumia de cină cu pâine și mere cumpărate la cel mai apropiat colț de stradă. Când i-s'a lătit renumele prin întreaga Europă, alergau la dânsul elevi cu droaia, dânsul însă cerea onorare princiară, din cari și-a adunat avere foarte mare. Un elev i-a făcut cadou o violină Amati, iar altul una Guarneri. Cea din urmă a testat-o orașului său natal Genua și e păstrată ca o re-

licvie de mare preț în muzeu și este expusă numai la aniversara morții sale vederii publice.

Asemenea unui meteor s'a ridicat deasupra orizontului și și-a însemnat calea cu o dâră mare, luminoasă, pentru ca apoi să dispară lăsând lumea în nedumerire asupra ființei sale bizare și asupra cântecului său despre care se zicea, că nu este opera omului, ci opera inconștientă a nervilor săi.

Astăzi după 71 de ani dela moartea sa, cu greu numai vom înțelege paroxismul de însuflețire, ce-i cuprindea pe cameni la auzul cântecului acestui om. Ce divină a fost arta sa, se vede și din dările de seamă ale lui H. Heine, care l-a auzit concertând și în urma dispoziției firii și mai ales a nervilor săi n'a fost mai jos decât Paganini și astfel este cel mai chemat om întru aprecierea unui artist de talia lui Paganini. Înainte însă de-a vorbi de muzică să facem cunoștința persoanei sale, așa cum ni-l descrie H. Heine în scrierea sa „Nopti florentine”.

„Înalt, îmbrăcat într'un pardesiu lung, negru, care-i ajungea până la călcâie și-l făcea să apară și mai înalt. Părul lung, negru îi cădea în plele încălcite pe umeri încadrând fața sa palidă, ca de cadavru pe care melancolia, geniul și iadul par a-și fi săpat cu urme neșterse semnele lor. Mersul îi este măsurat, larg ca și când ar purta și acuma fearele ca pe vremea când era condamnat la galere(*)” Iar mai la vale ni-l descrie seara pe scenă în lumina măestrută a lanpelor. „...în sfârșit pe scenă apare o figură întunecată, care pare că s'a ridicat din împărăția întunerecului. Era Paganini în ținută de gală. Fracul și vesta neagră după un croi, cum se poartă poate la curtea Proserpinei, pantalonii negri fleandără ținută pe picioarele sale subțiri. Într'o mână cu violina, în cealaltă cu arcușul, dânsul se închină stângaci, atingând aproape pământul. Iată însă, că artistul i-și aduce violina sub barbă și începe să cânte”.

Deoarece scopul meu nu este să fac o traducere minuțioasă a dării de seamă despre concertul din Hamburg după Heine, ci intenționez să dau numai o icoană din care să se poată vedea puterea artei lui Paganini, mă voiu mărgini să citez în mod fragmentar pasajii din numita scriere a lui Heine. „...Sunt melodii” — zice dânsul vorbind despre arta lui Paganini, — „ca trilarile privighitoarei în amurgul serii”, „ca fluturii cari se joacă printre flori”, sunt „...tonuri, cari se sărută, apoi se depărtează supărate de oialtă, ca apoi iarăși să se apropie răzând, să se îmbrățișeze, să se unească ca să moară în extaz...” „deodată însă un ton, un oftăt de durere, asemenea unui presimț al unei mari nefericiri, care se apropie, se furișează printre melodiile de fericire dulce, cari tremură din corzile lui Paganini... Ochii săi se umezesc...” apoi într'alt loc „sunt tonuri la auzul cărora moare imnul de laudă adus lui Dumnezeu pe buzele palide ale sfinților din ceruri și dânsii își acoper cucernicele capete plângând!”

De numele lui Paganini se leagă o mulțime de legende, ca și de numele oricărui om mare. Fie-mi permis a aduce aici două din aceste legende sau anecdote, ca să le zicem așa. Se zice între altele, că într'o seară Paganini se ducea să concerteze. În programul concertului era și renumita lui piesă executată numai pe coarda G. Ajuns la destinațiune, dânsul îi puse birjarului un franc în palmă. Acesta clătină nemulțumit din cap și nu voia să primească banii.

— De ce nu iei banii ? — întrebă mirat maestrul.

— Dta, — zise birjarul, care-l cunoștea pe Paganini, — câștigi foarte mult cu violina, ai putea deci să-mi plătești ceva mai mult.

— Pentru ce nu ? dar să mă cari în trăsura numai cu o roată, căci eu cânt în seara asta numai pe o coardă — zise artistul zîmbind.

*) Tot Heine ne spune, că pe vremea, când era capelmaistru în Lucca, Paganini ar fi omorât pe un abate pe care l'ar fi găsit sub patul amantei sale și pentru această faptă a sa a fost condamnat la galere, de unde a fugit.

pierd, pe neobservate, simțul național și cad tot mai adânc pe povârnișul înstrăinării, care se sfârșește cu moartea pentru neamul nostru și cu întărirea taberei protivnicului...

E o mare pacoste aceasta, cu atât mai mare, cu cât primejdia aceasta se apropie și se realizează pe nesimțite, lipsindu-ne deocamdată controlul și mijloacele de o îndreptare mai radicală. Iar primejdiei acesteia, cum ziserăm mai sus, și încă *din bunăvoia lor*, acei părinți, cari își duc fetițele pe la școale străine, putându-le plasa pe la școale românești.

Teza aceasta, pusă în general, o susținem numai cu mici restricții, și nu ne facem decât numai datorința, cea mai elementară, de paznici ai intereselor noastre obștești, când signalăm această pacoste, căutând totodată s'o delăturăm.

Pe tema educației feminine par'că se discută și la noi, din zi în zi tot mai mult, și cu tot dreptul este să se discute această chestiune, cât mai adeseori și — pe cât se poate, și cu unele — explicații.

Să facem deci și noi o explicație pe tema aceasta.

Avem în vedere întrebarea: cine și cum face creșterea fetelor române — dacă nu toate, dar în partea covârșitoare — din aceste părți binecuvântate de Dumnezeu cu mult belșug.

Pentru a nedumiri asupra păcatului național, ce se săvârșește în contra viitorului neamului nostru, n'am avea decât să întocmim o statistică a fetelor române, plasate pentru creștere pe la institutele de stat și ale altor confesiuni prin Timișoara, Lipova, Perjámos, etc. și mai ales aici în Arad, unde avem deja o școală română civilă pentru fete. La școalele străine din amintitele localități nu odată se trece pe sub păreții școlii românești de fete din loc, atunci când datorința și interesul nostru obștesc ar fi să întărim poziția instituțiilor noastre de cultură și prin aceasta cultura și viața noastră românească.

Datorința aceasta a intrat deja în sentimentul public până la cele mai depărtate hotare ale românismului, și nu e mult decând darul regal al basarabeanului Vasile Stroescu, făcut tocmai în favorul, ridicării și mai sus a acestei școale, dovedește în modul cel mai strălucit importanța — să-i zicem strategică — culturală a acestei școale pentru educația feminină românească din aceste părți mărginașe ale românismului.

De rapt, pentru întreagă întinderea teritoriului românesc de pe malurile Crișurilor și ale Murășului până jos la Dunăre, nu avem altă școală mai înaltă de fete, decât pe cea din Arad, unde se muncește cinstit și cu spor, și pentru a căreia ridicare ca edificiu, se lucră deja de vr'o 2—3 ani, cu dragă inimă din partea întregii societăți, cu deosebire din partea „Reuniunii femeilor române din Arad și jur”.

Și dacă, pe deoparte, o samă de lucruri astfel stau; și dacă pe de altă parte, de vr'o patru ani încoaci, o samă de părinți, în locul prim, cei din părțile banatice, gravitează la această școală și mai ales aceștia fac, ca contingentul de eleve la școala de fete din Arad, să crească an de an: cu drept cuvânt va trebui, ca în viitor să facem uz și de asprimea cercetării, pe care o merită unii părinți, o societate întreagă chiar, care preferă a-și da fetele spre creștere în grijă străină.

Dinadins ne ferim de a atinge corzi supărătoare în chestiunea aceasta de mare importanță culturală și chiar politică în ultima sa analiză; în schimbul indulgenței de acum însă, dacă vor cere împrejurările, ne declarăm gata de a lua în viitor cea mai îndârjită atitudine contra acelor părinți, cari își feresc ori își vor feri fetele de școalele românești.

Și ne vom alege atunci să vorbim în convingătorul graiu al cifrelor și al numelor deodată. Căci nu mai este vorba de una ori de alta școală românească de fete, ci de fortificarea spiritului și vieții românești din aceste părți, prin aceea, că irezistibila putere de prefacere a femeii, prin care se caracterizează în deosebi femeia română, în loc de a o lăsa, ca în unele cazuri vinovate de până aci, să întărească tabăra protivnicului, să o punem cu toată stăruința în serviciul întăririi neamului nostru.

În această privință nu avem nici vreme de pierdut, și nici motiv de toleranță pentru nimeni, dacă nu voim să ne solidarizăm cu asemenea vinovație, care poate surpa și surpă și pe cel mai puternic popor.

Lângă un pod ședea un biet cerșetor bătrân chinuind disperat o diplă, că doar-doar de se va milostivi cineva să-i pună vr'un ban în pălărie. Trecătorii alergau însă grăbiți înainte, iar pălăria bietului bătrân tot goală rămânea. — Deodată un domn înalt, slab se oprește, zmulge dipla din mâna cerșetorului și prinde a cânta. Ca prin minune, trecătorii nu mai grăbiau înainte, ci se opriau să asculte accentele divine, cari curgeau din violina hârbuită a cerșetorului, iar pălăria se umplea mereu. Când fu plină și lumea era mai multă, străinul dădu îndărăt cerșetorului dipla și fără a spune un cuvânt se făcu nevăzut.

Era Paganini!

Iunius.

Serbările culturale dela Blaj

Invităm cu toată dragostea întreaga obște românească la serbările culturale ce se vor ține în Blaj, în zilele de 28-29-30 August n., cu prilejul adunării generale jubilară a „Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român” și a adunării generale a „Societății pentru fond de teatru român”.

PROGRAM:

I. Preziua serbărilor. (27 Aug. st. n.)

1. Primirea și întimpinarea comitetului central al „Asociațiunii” și al „Societății pentru fond de teatru român”.
2. Seara la orele 8 întrunirea de cunoștință.

II. Ziua întâi. (28 August st. n.)

- a) Dimineața la orele 7 și trei pătrări liturgice solemnă în biserica catedrală, celebrată de Excelența Sa P. S. d. Mitropolit.
- b) La orele 11 a. m. ședința I. a „Asociațiunii”, în biserica catedrală.
- c) La orele 12 și trei pătrări deschiderea expoziției culturale a despărțământului Blaj.
- d) La orele 1 și jum. d. a. banchet*.)
- e) La orele 4 d. a. conduct etnografic. După acesta d. dir.-prof. dr. Ambrozie Chețianu va ține prelegere populară.
- f) La orele 8 seara „Concert”.

III. Ziua a doua (29 Aug. st. n.)

1. Dimineața la orele 7 și trei pătrări liturgice și părăstas pentru întemeietorii „Asociațiunii”.
2. La orele 9 a. m. ședința primă a „Societății pentru fond de teatru român”.
3. La orele 10 și jum. a. m. ședința festivă a secțiilor literare.
4. După amiază la 4 ore ședința a II-a a „Asociațiunii”.
5. La orele 8 seara „Mănăstirea Argeșului” și după aceea bal.

IV. Ziua a treia (30 Aug. st. n.)

1. Dimineața la orele 6 și trei pătrări liturgice și doxologia cea mare.
2. La orele 9 a. m. ședința a doua a „Societății pentru fond de teatru român”.
3. La orele 11 a. m. alte adunări oficiale.
4. La orele 3 d. a. ședința continuativă a secțiilor științifice.
5. La orele 8 seara teatru.

Blaj, la 7 August n. 1911.

dr. I. Maniu
prezidentdr. V. Suciș I. F. Negruțiu sen.
viceprezidenții comit. serbărilor.Aurel C. Domșa Alex. Ciura
Aug. Caliani Ștef. Pop
secretariIoan Fodor Ștefan Roșian
cassari.

PS. Invitări speciale nu se trimit.

*) Prenotări până la 25 August n.

INFORMAȚIUNI

Arad, 9 August n. 1911.

Mersul vremii.

— Raportul institutului meteorologic —

Vremea va fi caldă și în mare parte uscată.
Prognostic telegrafic: Caldură, pe alocurea ploi și furtuni.

Temperatura la amiazi a fost de 27.2 C.

Bursa de cereale din Budapesta

(După 50 klgr.)

Grâu pe Oct.	Cor.	11.31
Grâu pe Aprilie 1912		11.48
Secară pe Oct.		9.18
Cucuruz pe August		7.67
Cucuruz pe Septembrie		—
Cucuruz pe Maiu, 1912		7.62
Ovăș pe Octomvrie		8.36

De-ale noastre.

Instalare. Duminecă în 24 Iulie (6 August) c., în fața unui public numărös s'a făcut instalarea nou alesului preot al comunei de frunte Sânt-Mihai (Végsztmihály) a d-lui Aurel Balea prin P. O. Domn protopop traciual Traian Oprea și cu conlucrarea O. domni Ștefan Popa, preot în Se-leuș și Gheorghe Suciș, preot în Sânt-Mihai. Răspunsurile liturgice le-a cântat frumos și precizorul bărbătesc din St. Mihai sub conducerea domnului Nicolae Mișu, învățător dirigent tot acolo. P. O. domn protopop în cadrul unei vorbiri bine documentate asupra originii și misiunii așezământului preoțesc, — după cetirea singhliei prin O. domn preot Ștefan Popa, — predă nou alesului preot evanghelia, crucea și cheile punându-i la inimă marea răspundere, ce și-a luat asupra-și ca preot.

Domnul Aurel Balea vădit impresionat răspunde domnului propop pronunțând solemn, că va lupta cu trup cu suflet pentru binele moral și material al oamenilor, cari și-au pus încrederea într'ânsul! Așa să fie!

Să-ți dea Dzeu sănătate și putere păr. Balea să poți ținea, ce ai promis! X.

Părintele dr. Vasile Lucaciș venind din Londra, unde atât de strălucit a reprezentat neamul românesc la congresul rasselor, a stat o zi în Viena, și a fost cu multă bucurie primit de Români ce sunt aci, (de trecere e în capitală d. și d-na Ghiță Pop din Brașov și d. prof. I. Moisil dela institutul geologic din București) și feliicitat pentru succesul ce a avut la Londra. — Căldurile acestor zile caniculare și strapațele călătoriei n'au lăsat nici o urmă de oboseală pe firea sa infatigabilă.

Ascultat cu deosebit interes a istorisit Părintele, frumos cum dânsul știe, din impresiile sale cu ocaziunea congresului. — În cursul zilei, Părintele Lucaciș s'a prezentat la Palatul mitropolitan, ca să condoleze, și a făcut vizită noului arhiepiscop, dr. Franz X. Nagl, care i-a fost coleg de școală la Roma, și pe care cu bucurie l-a găsit a fi rămas omul cu vederi largi, prieten sincer al Românilor, cum îl cunoscuse.

Luni seara Părintele Lucaciș a continuat drumul spre casă.

Concurs. „Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român” publică concurs pentru două burse de câte 400 cor. și pentru o bursă de 700 cor. din Fundațiunea Teodor Sandul în următoarele condițiuni:

A) Bursele de câte 400 cor. se dau tinerilor români, cari urmează vre-o școală specială de industrie (cum sunt: școlile de lemnărit și metalurgie din Aiud, Cluj, Murăș-Oșorhei și Timișoara, școala pentru industria lemnului din Brașov, sau școala de ceramică din Zlatna sau școlile de țesătorie din Késmárk și Cisnădie lângă Sibiu).

Dacă nu se vor găsi concurenți, cari urmează la asemenea școli, bursele se vor da tinerilor cari urmează la vre-o școală inferioară de agricultură sau ramurile ei (cum sunt: școlile din Lugoj, Sântmiclăușul-mare, Șimleu și Mediaș,

sau școala de grădinărit din Budapesta sau școala de vințelari din Aiud).

B) Bursa de 700 cor. se dă tinerilor români, cari urmează la vre-o școală superioară de industrie (cum sunt: școlile de industrie din Budapesta și Cașovia).

Dacă nu se vor găsi concurenți, cari urmează la asemenea școli, bursa se va da tinerilor, cari urmează la vre-o școală superioară de agricultură (cum sunt: școlile din Magyaróvár, Cașovia, Debrețin și Cluj).

C) Toți concurenții dela școlile de industrie sau agricultură, cari doresc să obțină una dintre cele trei burse mai sus înșirate, au să-și înainteze până la 1 Septembrie nou 1911, comitetului central al Asociațiunii (Sibiu—Nagyseben, Str. Morii Nr. 6) cererile însoțite de următoarele acte:

1. certificat de botez,
2. certificat de avere a lor și a părinților,
3. certificat de moralitate,
4. certificat de sănătate,
5. certificat despre praxa și studiile făcute,
6. eventual un act prin care să-și dovedească înrudierea cu fondatorul.

Dintre concurenți cei înrudiți cu fondatorul vor fi preferiți, dacă vor fi egali cu ceilalți în ce privește purtarea morală și cvalificația școlară.

Toți bursierii vor avea să se oblige în scris că după terminarea studiilor se vor stabili în Ungaria pe teritoriul locuit de Români, iar dacă nu vor putea împlini această condiție, vor avea să înapoieze Asociațiunii, în curs de 15 ani după terminarea studiilor, suma ce-au primit-o ca bursă din fundațiunea Teodor Sandul. Această obligațiune va fi semnată și de părinții sau tutorii bursierilor.

Bursele votate se vor mandata din partea Asociațiunii numai atunci, când bursierii vor dovedi printr'un certificat că sunt primiți la vre-o școală de meserii sau agricultură.

Cererile intrate după terminul de 1 Septembrie n. 1911, nu vor fi luate în considerare.

Din ședința comitetului central, ținută la 19 Iulie 1911.

A. Bârșeanu m. p., Oct. C. Tăslăuanu m. p.,
vice-prezident. secretar.

Cununie. Gentila d-șoară Victoria Rișcuția din Rișculița și d. Solomon Becsa, teolog abs. din București își vor serba cununia religioasă Sâmbătă în 12 August n. c. la ora 4 p. m. în biserica gr. or. din Rișculița.

Sincere feliicitări.

Petreceri. Tinerimea română din Brad și jur va da o reprezentațiune teatrală urmată de dans, Duminecă, în 31 Iulie st. v. (13 August st. n.) 1911, în pavilionul de vară a hotelului „Coroana”.

Se va preda piesa în 5 acte: „Malițiosul”, de Kotzebue. Inceputul la 8 ore seara.

— Tinerimea studioasă română din Maidan, cu concursul „Reuniunii de cetire și cântări” din localitate, aranjază Duminecă la 13 August st. n. 1911 în curtea sf. biserici un Concert împreună cu teatru.

Inceputul la 9 ore seara.

— Senatul școlastic parohial gr.-cat. din Chimitelnic aranjază o petrecere împreună cu dans, Duminecă în 13 August st. n. a. c. în salele noii școli din loc cu ocaziunea sfințirii aceleia.

Inceputul la 7 ore seara.

— Inteligența română din Cuștelnic și jur aranjază o producțiune teatrală urmată de dans, Duminecă, în 13 August st. n. 1911, în pavilionul din curtea „Ana Porime”.

Inceputul la 7 ore seara.

Din patrie.

Doi soldați uciși în urma exploziei unui tun. Pe câmpul de manevre Felixdorf de lângă Viena, cu ocazia încercărilor nouilor tunuri, s'a întâmplat un groaznic accident. În urma exploziei unui tun un soldat a fost spintecat în două, iar brațele unui alt soldat au fost smulse din corp. Locotenentul Tapey a fost ușor rănit.

Mare furt la gara din Sátorajauhely. De eri seară poliția din Sátorajauhely face cercetare într'o chestie de furt foarte cutezătoare. Făptuitori necunoscuți până acum,

probabil unul sau mai mulți oficanți poștali, în gara dela Sátorajauhely, au furat un sac de poștă, în cari erau scrisori cu bani și alte pachete poștale. Furtul a fost observat abia după zece minute dela săvârșirea faptului, iar sacul a fost găsit astăzi dimineață în gară, dar fără scrisorile cu bani, în care erau aproape 35 mii de coroane.

Astăzi înainte de amiază, doi servitori dela poștă și alți doi servitori dela tren, bănuți cu săvârșirea furtului au fost puși în arest preventiv. Suma furată n'a fost încă găsită.

După fericire... Intr'una din străzile mărginașe ale Budapestei în o căscioară simplă locuiește văduva lui Iosif Brusso. Femeia săracă dar muncitoare își agonisește pâinea de toate zilele, din care susține pe bătrâna sa mamă și pe fetița sa frumoasă Paula, spălând la vagoane. E singură, avizată la munca mâinilor sale, căci bărbatul său e mort sufletește, de 7 ani internat în casa de nebuni.

Din truda sa își crescuse fata la școală. Paula era docilă, blândă și cuminte. Incurând absolvând civilele trecuse de crescătoare la o familie inteligentă, de unde însă nu de mult reîntorsă a devenit funcționară la tipografia statului.

Sunt câteva săptămâni de când legase Paula cunoștință cu o fetiță nu mai puțin simpatică de 18 ani, Ileana Notnagel și de grabă deveniseră prietene nedespărțite.

Mamele fetelor în timpul mai nou în diferite rânduri auziră, că fetițele lor petrec seară de seară în tovărășia unor tineri. Zadarnic încercău să le abată dela aceasta, fetele nu se puteau reține dela societatea tinerilor.

Duminecă seara, când văduva venise acasă, mamă-sa bătrână îi spunea desperată, că Paula a dezertat. După amiază o vizitase Ileana. Pe bătrâna o trimiseră la cofetăria îndepărtată după zaharicale. Aceasta observă, că portofoliul amânduror fete e plin de bani, totuș nu bănuia nimic.

Intr'un târziu venise cu zahărul, locuința însă era deșartă. Fetele dispărură după ce au desfăcut lada, luând cu sine atestatul de botez și haina de sărbătoare a Paulei.

Mama imediat anunță cazul la poliție, cercetând și dânsa urma fetelor dezertate. Un cunoscut o aviză, că a văzut fetele în societatea a doi tineri la hotelul de lângă gara din Kelenföld, dar până ce mama se duse după el, perechile au plecat cu trenul. Azi în fine primise epistola următoare:

Iubita mea mamă! Iartă-mi că-ți cauzez atâta suferință, dar nu mă căuta, nu mă curenta la nici un caz. Mă duc la fericire. Te sărut: — Paula.

O poveste de toate zilele e aceasta. O poveste despre două fete frumoase și nemulțumite. Două fete au căzut, — ca atâtea altele, — victima dragostei și a banului sunător. Încă două fete au plecat azi să-și caute fericirea — care fuge ca o fantomă înaintea lor. Alungă fericirea și în restul timpului acesta se prăvălesc în neștiri în noroiul vieții, de unde unica scăpare le va fi — moartea.

În urma lor rânjesc diabolic giambași ordinari, ori aventurieri lacomi la frumuseța și tinerețea lor — și plâng amarnic două mame necăjite căror ultima speranță s'a dus...

Papa și episcopul Prohászka. Cetitorii noștri își vor aduce aminte încă de hotărârea Curiei papale din Roma, referitor la operele de mare valoare a renumitului episcop de Alba-Regală, Ottokar Prohászka. Curia papală din Roma n'a privit nici când cu ochi buni la activitatea literară a susnumitului episcop, care lupta și făcea propagandă pentru încetăținirea unui curent mai sănătos și mai prielnic în sinul bisericii catolice.

Zădarnice au rămas încercările Curiei papale de a-l îndupleca pe Prohászka să conțină cu activitatea lui literară. Prohászka nu s'a abătut dela calea apucată. Nu de mult a apărut din peana lui niște scrieri de mare valoare, cari însă — neconvenind Curiei papale — au fost puse la indice. Hotărârea aceasta a Curiei papale a stârnit mare indignare în întreaga Ungarie și Apus. Chestia aceasta a fost discutată de toate ziarele mari din lume. Se vede, că faptului acestuia avem s'a atribuiat atitudinea cea mai nouă a Papei. S'a resgândit bătrânul, i-a trimis episcopului fotografia și în text latin vre-o câteva șire călduroase. Se crede că conflictul cu aceasta s'a sfârșit.

Dela frați

Situația politică din România. Situația politică din România este din cele mai încordate. De mult, partidele politice și presa de acolo n'au pus atâta pasiune, atâta patimă în luptele, cari le absoarbe o parte atât de însemnată din activitatea lor publică.

Chestiunea, care a provocat această extremă încordare a relațiilor politice, este societatea nouă comunală de tramvay, înființată sub precedentul guvern liberal. Această societate, întemeiată pe bază exclusiv națională și cu capitaluri curat românești, a fost înființată sub guvernul liberal — după afirmațiile liberalilor — pentru a se face cu neputință prelungirea eventuală a concesiilor vechei societăți, compusă din străini și susținută cu capitaluri străine.

Guvernul conservator, și în special d. Marghiloman, ministrul de interne, socotind, că societatea aceasta, — bazată pe principiul regiei cointeresate, — jignește drepturile primăriei și avantajează prea mult pe acționari, a obținut să se anuleze vechile statute și să se procedeze la alcătuirea unor noi statute. Mai mult, ministrul de interne a făgăduit că, dacă acționarii nu vor consimți la refacerea statutelor, atunci, la toamnă, se va desființa și legea constitutivă a societății și astfel noua societate comunală, va fi complet distrusă, rămânând, ca pe viitor tramvayele să fie electrificate și administrate în regie simplă, de primărie.

Pentru a ajunge la acest scop, guvernul s'a folosit de oare cari mici împotrivi de text între legea constitutivă și statutele de organizație.

Măsurile guvernului conservator — socotite ca arbitrar de partidul liberal — au stârnit cea mai vie și nepotolită indignare în partidul și presa liberală. Și din această cauză, s'a deslănțuit polemică înverșunată care, fiind alimentată de căldurile mari crescânde, nu se poate ști ce proporții va lua.

Fruntașii ambelor partide își aruncă reciproc prin presa respectivă, cele mai grave acuzații și triviale epite. Un străin, care n'ar cunoaște talentul național de a ne defaima oamenii cei mai de seamă, citind ziarele de partid în timpul acestei desfrânate campanii, ar putea crede cu drept cuvânt, că România e o țară de pungași și escroci.

Dar din acest amețitor tumult de injurii și acuzațiuni dezonorante — pe nimic serios întemeiate — pare totuși că se desprinde și un principiu deformat cu desăvârșire de fierbințeala extremă cu care este susținut deoparte și combătut de alta. Acest principiu este: încurajarea inițiativei românești și naționalizarea tuturor întreprinderilor cari mai sunt încă în mâinile străinilor.

Din acest principiu, partidul național-liberal și-a făcut punctul capital al politicii sale economice. Incurajat de succesele mari pe cari le-au avut până acum marile instituții financiare: Banca Națională, Creditul Urban, Creditul Rural, etc., partidul liberal a înființat în vremea din urmă o mulțime de asemenea instituții și societăți menite să aducă în mâinile Românilor cât mai multe din ramurile de activitate industrială și financiară.

Conservatorii nu vedeau însă cu ochi buni această expansiune economică națională datorită partidului liberal pentru că — spun ei — toate aceste instituții și societăți sunt alcătuite mai mult din partizani și capitaliști liberali și deci slujesc la întărirea politică a partidului național-liberal.

Din motiv de această ordine — susțin la rândul lor liberalii — guvernul conservator a pus la cale campania de distrugere a societății comunale de tramvay, care, dacă se va desființa, — spune presa liberală, — se va compromite însuși principiul naționalizării economiei și se va da o puternică lovitură încrederei pe care publicul a început s'o arate întreprinderilor românești.

Pentru a împiedeca desființarea acestei societăți, partidul liberal va face toate eforturile necesare. Presa lui amenință cu o campanie, parlamentară și extra-parlamentară, grozavă pentru la toamnă. Deocamdată, societatea comunală de tramvay a dat în judecată primăria și ministerul de interne, cerând daune interese pentru pagubele ce i le-a pricinuit prin interzicerea continuării instalărilor și prin deprecierea acțiunilor ei.

Din străinătate.

Austro-Ungaria a pierdut încrederea Albanezilor. Ziarul „Zeit“, vorbind de pacificarea albaneză, constată, că „Austro-Ungaria“, care se bucura din cele mai vechi timpuri de încrederea Albanezilor grație protectoratului cultural ce l'a exercitat, a pierdut acum această încredere dacă nu de tot, precum sperăm, dar în foarte mare măsură, pentru că intervențiunea austro-ungară așteptată de Albanezi, nu s'a exercitat. Austro-Ungaria s'a mulțumit să intervină în mod amical pe lângă guvernul turcesc pentru Albanezi.

„Prin această atitudine ne-am păgubit față de Albanezi, iar pe Muntenegrini ni i-am făcut adversari și mai potrivnici.

„Protectoratul nostru cultural ne dădea un drept formal de intervențiune; n'am știut să ne folosim de acest drept și tinerii turci au tot motivul să ne mulțumească îndoit și întreit de aceasta.

„Tinerii turci, s'au arătat ei recunoscători de atitudinea noastră ori să vor arăta ei recunoscători pe viitor? De la răspunsul ce se va da acestei întrebări va depinde, dacă bilanțul nostru în chestia albaneză va fi negativ sau pozitiv pentru noi“.

Nou partid ceh-conservator-național. Sub șefia monseniorului Burian s'a întemeiat un nou partid ceh-conservator-național, catolic, la care au aderat prințul Schwarzenberg, contele Kinsky, contele Schoenborn, cardinalul Sckrbensky.

Sălbătăcie. În una din zilele trecute, pe o stradă din cele mai frecventate din Viena, un automobil s'a văzut silit să facă în drum o reparație mai mică la motor, pentru că picura benzina. Ca totdeauna în orașele mari, la moment s'a îndesuit o mulțime de persoane jur împrejur. Omul i-a făcut atenție la posibilitatea unei exploziuni, și i-a rugat să nu se apropie cu țigări aprinse, ori ca nu cumva să arunce chibrite în apropiere. Atâta i-a trebuit unui ștregar ce sta și el acolo cu gura căscată, l-a prins o poftă bestială de a face rău și neobservat, a svârșit capătul de țigaretă ce sugea, drept în partea deschisă. Benzina s'a aprins momentan, și în câteva minute, automobilul a fost mistuit de flăcări în stradă, ocolit de mulțimea amuzantă, în fața bietului mașinist ce va trebui să răspundă stăpânului său pentru automobil. Firește, într'aceea brutalul a dispărut.

Revoluția din Persia. Trupele exșahului a raportat o învingere asupra trupelor oficiale. Vestea acestei înfrângeri a umplut de groază pe aderenții Șahului.

Denumirea ofițerului englez Stock de șef al jandarmeriei a fost obiect de discuție atât în Rusia cât și în Anglia, unde s'au adresat inter-

PRIMA FABRICĂ DE TRĂSURI DE PE CÂMPIE.

Fabrica lui Hodács János jun. în Szeged

Felsőváros, strada Kistisza nr. 4. (Continarea stradei Maros).

! Asortiment stabil de mai mult de câte 40 bucăți ! calese diferite la dispoziție. ! Telefon 439. Prețurile se trimit gratuit ! și francat. !

relații în chestia aceasta. Răspunsul secretarului Grey a dat să se înțeleagă, că postul nu este incompatibil cu oficiul de până acum al acestui ofițer, dacă ingerința lui se referă numai la părțile nordice ale Persiei.

Revoluționarii își primesc alimentele și muștile prin Rusia. Guvernul Rusiei a dat acum un ordin ca toate vapoarele să fie supuse în Bacu unei revizii riguroase și să nu se mai permită trecerea acelor, cari ar fi încărcate cu arme.

Din parlamentul englez. Discuția asupra votului de neîncredere propus de Balfour a ținut până târziu dimineața. Punându-se la vot propunerea a fost respinsă cu 365 voturi contra a 246.

Prim-ministrul Asquit va fi silit să absenteze mai multe zile dela ședințele Camerei din cauză de morb.

Discuția asupra veto-bilului s'a început în te auspicii nu prea norocoase guvernului. Discursul deputatului Carson a fost foarte vehement contra guvernului.

Accident de automobil. Marele morar Pinatel mergând cu un automobil în care se aflau soții Pellat căsătoriți de două zile, precum și un copil, vehiculul s'a răsturnat în canalul Craonne. Femeea și copilul s'au înecat.

România și republica Portugheză. Se știe, că până azi guvernul român n'a recunoscut încă republica în Portugalia.

Motivele nu se cunosc. Faptul acesta a provocat la Lisabona oarecare surprindere, mai ales prin comercianții cari au legături cu România. Așa că azi s'a primit la Camera de comerț din Iași o adresă din partea Asociației generale a comercianților din Lisabona.

Prin această adresă asociația, după ce arată bunele relații ce au existat întotdeauna între Portugalia și România, își exprimă nedumerirea pentru faptul, că guvernul român nu a recunoscut până azi noua formă de guvernământ din Portugalia, forma găsită ca cea mai bună de către patrioții portughezi, tocmai pentru a asigura mersul propășitor al țării.

Adresa se termină prin o rugămintă ca și Camera de comerț din Iași să intervină pe lângă guvernul român, pentru recunoașterea neîntârziată a formei de guvernământ din Portugalia.

Camera de comerț a înaintat adresa ministerului de industrie și comerț, adecă singura cale ce avea de urmat.

Mișcarea pacificată. Tratatul de arbitragiu cu Anglia și Franța cari se discută actualmente de Senat, prevăd, ca chestiunile controversate să fie supuse tribunalului din Haga sau altui tribunal ce rămâne a se fixa prin învoire specială. Se

vor întocmi în afară de aceasta comisiuni speciale. Hotărârile lor nu vor avea însă caracterul unei sentințe arbitrale ci aceste comisiuni vor avea numai să hotărască dacă chestiunea în litigiu trebuie sau nu supusă judecății tribunalului arbitral.

Tratatele acestea vor putea fi denunțate cu doi ani înainte de expirarea lor.

Holera. Două noi cazuri de holeră au fost constatate astăzi la Triest.

Pe bordul vasului companiei Lloyd „Adelsberg“, care servește linia dalmatino albaneză, un om a murit după ce a prezentat toate simptomele holerei în largul portului Durazzo. Cadavrul a fost zvârlit în mare. S'au luat toate precauțiunile necesare.

Călătorii ceilalți și întreg echipagiul sânt sănătoși.

40 noi decese de holeră au avut loc la Ipek, 3 la Djakowa, 2 la Monastir, un caz suspect s'a constatat la Ohrida.

„Berliner Tagblatt“ află din Priștina că holera bântue cu furie prin armata turcească și că ofițerii au telegrafiat ministerului, cerând liberarea rezerviștilor.

Arestarea unor funcționari ai ambasadei austriace din Constantinopol. Din Constantinopol vine știrea, că în ziua de 24 Iulie n. a fost arestat pe podul dela Galata ajutorul de dragoman dela ambasada austro-ungară Lazar Marco, în urma unui schimb de cuvinte ce l-a avut cu niște polițiști. Fratele său Lazar Alfred voind să se opue a fost și el arestat. Cei doi frați au fost puși în libertate abia după apariția unui ofițer de poliție.

Ambasadorul Austro-Ungariei margraful Pallavicini s'a plâns ministru'ui de externe protestând în contra acestor procedee.

Faptul a fost ținut în taină și nu a ajuns decât azi la cunoștința publicului.

Tribunalul de războiu a suspendat apariția ziarului „Levani Herald“ care în legătură cu acest fapt amintește cazul casierului dela consulul grecesc, Condolani, care a fost maltratată de poliție.

Azistența publică la Viena. În cursul unei luni 33.022 de vagabonzi și oameni fără lucru au fost găzduiți în aziluri, dându-li-se mâncare și bae.

O jurisprudență interesantă. Curtea de cașție din Viena a dat o jurisprudență prin care se prohibesc cărțile cari ar arăta diferite mijloace pentru evitarea facerii copiilor.

Această jurisprudență nu e bazată pe motive de moralitate ci consideră sfaturile pentru împedecarea procreației ca un îndemn la călca-

rea legilor, căci soții, după lege, sunt obligați să facă copii.

În această privință „Arbeiter Zeitung“ într'un articol declară pe bătrânii dela casație incompetenti în această materie, și îi sfătuiește să nu se amestece.

Celebrarea unei victorii bulgare. Din inițiativa unui comitet, a avut loc în Sofia celebrarea a o mie o sută de ani dela marea victorie a țării bulgare Krum contra împăratului bizantin Nicefor.

După oficierea unui serviciu religios, un cortegiu cu steaguri a parcurs străzile orașului.

Circuitul Bruxelles-Mons. La 24 Iulie v. a început prima etapă a circuitului Bruxelles-Mons. Din cauza unui vânt puternic numai 5 din cei 12 aviatori au pornit și doi de abea au sosit la Mons.

Greva hamalilor din Londra. 6000 hamali de pe linia ferată Yorkshire și Lancaster s'au pus în grevă. Și hamalii din Manchester și Liverpol s'au pus în grevă.

Criza ministerială în Turcia. „Yeni Gazeta“ află că neînțelegeri ar fi izbucnit în sânul cabinetului turc.

Zisul ziar înregistrează sub rezervă zvonul unei apropiate demisii a cabinetului.

Succesul democrației în Rusia. La alegerile zemstowurilor în guvernământele Kiev, Wolhinia, Minsk, Mohilev, Vitebsk și altele a reușit opoziția democratică. Acest rezultat e socotit în toate cercurile ca o înfrângere a lui Stolypin și a ligei adevăraților ruși.

Recunoașterea dreptului de grevă. Camera portugheză a votat în unanimitate recunoașterea dreptului de grevă.

Prinderea hoților de bijuterii. Hoții de bijuterii cari înspăimântaseră lumea prin operațiile lor de o îndrăzneală ne mai pomenită au fost prinși în Berlin. Banda avea cartierul general în satul Ziegenhals, unde toți sătenii le erau complici.

În contra pedepsei cu moartea. Profesorul rus Piontkowsky a scris un articol în Deutsche Juristenzeitung în contra pedepsei cu moartea citind ca exemplu România unde prin surprimarea acestei pedepse criminalitatea totuși nu a sporit.

Din urmările dragestei. Secretarul de avocat Yansa, în vârstă de 47 ani, din Praga, având șapte copii, amoretându-se de o violonistă de 16 ani și fiind respins, s'a sinucis.

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL“.

Roza dela Disentis

de

H. Zschokke

Trad. de Iunius

— Urmare —

Spre dreapta drumul e ceva mai lung și după cum mi se spuse, vara pot umbra și caii pe el, eu însă m'am înfundat în râpile dela Nurușalla și Calmot până la grumaz și zău, că mi-a părut bine, când m'am văzut iarăș ieșit la lume din groapa acea umedă.

— Tot una! — răspuse generalul, de pe a cărui față rotundă dispăruse însă expresia jovială. Dintre două rele alegei totdeauna pe cel mai mic. Imi pare bine să mă văd scăpat din aceste pustietăți și iarăș în societate cu oamenii.

— Prea probabil generale să găsești acuș mai mulți decât ți-ar plăcea. Am văzut trupe.

— Cum așa? — întrebă Loison mirat.

— Mă tem să nu fie tradat marșul nostru. Suntem așteptați.

— Ce? Ai văzut aici austriaci?

— Am văzut două companii. Am văzut însă și roșii de țărani înarmați înaintând în sune ul cântător al clopotelor de amândouă părțile Rhi-

ului încoace.

— Bine. Adunătura aia degrabă e împrăștiată. Cât mai este până la claustrul dela Disentis?

— Abia cred generale, că vom mai putea să le cădem spre greutate cuvioșilor părinți astăzi.

— Și de aici până la Reichenau sunt cinci ore de mers? — murmura generalul năcăjit dându-și pe cîafă pălăria mare cu tresc, ca și când ar fi fost prea strâmtă pentru a cuprinde capul său așa de ocupat. — De bunăseama pretutinde-ne găuri de cloțani în loc de locuințe omenești, cam ca în valea Ursern, ce?

— Sincer spus, — întâmpină Prevost, — în găurile mormotelor, am dormi tot atât de bine ca și în palatele afumate din valea Tavetșer. În toate părțile găsești răsfirate prin munți sate și colibi, tocmai ca o turmă, care în lipsa păstorului s'a împrăștiat.

Generalul se plimba neastâmpărat de iciclea, apoi întrebă nepăsător pe Prevost: — Sunt bine înarmați țărani? Cu furci, coase, prăjini?

Căpitanul răspuse:

— Numărul gloatelor întrece pe de trei-patru ori pe cel al companiilor d-tale și după-cum se susține, e vorba, că le conduce un general sau un colonel expert. Ei își cunosc drumurile, cărările și ascunzătorile țării lor mai bine decât noi. Am voie să vă sfătuesc ceva?

— Anume? — îl întrerupse generalul.

— Să vă întoarceți azi îndărăpt și să căutați a vă întări. D-ta mergi spre ruina d-tale Muntenii sunt un soi de oameni vânjoși și tari și se vor lupta cu curaj și disperăți.

— Vai și amar de eil — zise Loison. — Să îndrăznească numai și le voui arde grajdurile de vite și de oameni până în creștetul munților. Eu nu am de a face cu o adunătură de hămesiți, ci cu Austriacii.

— D-ta glumești generale, — răspuse căpitanul serios și cu demnitate. Republicanii francezi nu sunt niscaiva tăciunari, — cel puțin eu așa cred. Noi suntem aici pe pământul unui popor sărac, liber și scopul nostru este să-l facem adept și nu dușman al cauzei franceze și elvețiene, al unui popor hotărît, inimos dela munte, la care noi venim nechemați și care crede, că are dreptul, ca oricare cap de familie, să zvârle pe ușă oaspeții nechemați.

— Tinere nu-mi preda aici lecții de morală, — izbucni generalul.

Eu vreau să dorm în noaptea asta la Benedictini. Dacă țărani din Tavetș mă vor reținea, ei sunt de vină, că voi fi silit să-mi fac făclii de luminat drumul din cuiburile lor.

Din ochii întunecați ai lui Flavian scăpăra o scânteie de furie crescândă contra beliducelui francez.

(Va urma)

Univ. med.

dr. VICTOR GRAURmedic școlar calificat, profesor de igienă,
institut de dentică.

Arad, Andrassy-tér Nr. 22.

Etajul I., în fața pal. administrativ (comit.)

Redactor responsabil: Atanasiu Halmăgian.

Városmajor - Sanatorium și Hydrotherapie

: 26 odăi aranjate cel mai modern. :

Supraveghiere medicală continuă (constantă).

Birou central, stabiliment medical:

Budapesta, Bulevardul Ferencz-körút 29.

Director-șef: **Dr. A. Cozmutza.**

Consultanți dela orele 8—9 a. m. 3—5 p. m.

Telefon 88—99.

„CORVINEANA“institut de credit și economii, societate pe acții în
Hunedoara — Vajdahunyad.**Concurs.**

Direcțiunea institutului de credit și economii, societate pe acții „Corvineana“ din Hunedoara, prin aceasta publică concurs pentru ocuparea postului:

- a) de **director executiv,**
b) de **cassar,**

cu termen de **15 Septembrie st. n. 1911**
cu următoarele condițiuni:

1. Recursurile la postul de director au să dovedească, că sunt bărbați de specialitate și că au absolvat academia comercială, sau o școală comercială superioară.

2. Recurenții la postul de cassar au să dovedească că sunt versați în afacerile de bancă. Cei cu școală comercială vor fi preferați.

3. Aleșii acestor două posturi nu pot avea altă ocupațiune și trebuie să depună o cauciune de câte Cor. 5000 în bani gata, efecte, sau reatități. Cauciunea e a se depune în 15 zile dela alegere.

4. Beneficiile se statoresc:

- a) la director Cor. 2400 salar anual, Cor. 500 bani de cvartir și tantiemă statutară;
b) la cassar Cor. 1600 salar anual, Cor. 400 bani de cvartir și tantiemă statutară.

5. Instituirea se face deocamdată provizor pe un an, după un an de probă aleșii vor fi definitivati și vor intra la fondul de penziune.

Hunedoara, la 1 August 1911.

Direcțiunea.**Harta comitatului Arad**cu numirile **noi** ale localităților (trase pe pânză și prevăzute cu leături) se poate comanda la**Librăria diecezană**
din Arad.Prețul per bucată **16 Cor.****Publicațiune.**

4165 — 25 Iulie 1911.

Se aduce la cunoștința amatorilor, că în ziua de 19 August 1911, orele 9 dimineața, se va ține licitație publică în localul acestui stabiliment, pentru aprovizionarea cu următoarele serii de materiale:

Seria I.2000 buc. lame de săbii de caval. de calit. sup.
3800 " " " " " artil. " " "**Seria II.**

5916 buc. mânere de ebonită.

Seria III.7080 kgr. tablă de oțel diferite calități și dimen.
75 " " " fier.
1910 " oțel diferite calități și dimensiuni.
345 " sârmă de fier diferite dimensiuni.
170 " " " alamă; toate pentru teci de săbii și monturile lor.

Condițiunile calitative ce trebuie să îndeplinească furnitura, precum și acelea în care se va ține licitația, se pot vedea la Arsenalul de Construcții al Armatei din București.

Șeful Secției 2 C. A.

Adm. II (indescifrabil).

**In fața lui D-zeu toți
trebuie să ne închinăm.**

M. S. Regele României, M. S. Regina României, A. A. L. L. R. R. Principele Ferdinand și Principesa Maria Moștenitorii tronului, A. S. R. Principele Carol, A. S. Principele Wilhelm de Hohenzollern cu suitele lor și înalții demnitari ai Statului în ghenunchi la rugăciunea de sfințirea Bisericei st. Nicolae din Iași, 2 Octomvrie 1904.

Tablou foarte frumos în mărime de 60/80 cm. Cor. 10
se află de vânzare la **Librăria Diecezană, Arad.****Imprumuturi**cu amortizație și imprumuturi pentru funcționar, **vinderea și cumpărarea de moșii și parcelarea lor o mijloc este mai avantajos:**

Biroul de intermediare:

Vig Lajos

Arad, Árpád-tér N. 5.

: Telefon Nr. 671. :

GYAPJAS LAJOS

măestru zidar diplomat

ARAD, strada ILLÉS nr. 38.

(Casa proprie).

Primește ori ce lucrări
- în bransa aceasta. -Face și execută planuri
de zidiri pe lângă prețurile cele mai moderae.**Anuarul școlar**
(Cronica școlară—Évkönyv),tipărit conform ordinului ministerial mai nou, a-comodat și școalelor ajutate din partea statului, conținând tipăriturile: **ziuar de primire, ziuar de frecvențațiune și progres, ziuarul materialului propus, ziuarul vizitațiunilor și evenimentelor, consemnarea manualelor întrebunțate, date statistice despre școlari, învățător și școală, se află spre vânzare la Librăria diecezană din Arad.** Prețul unui exemplar pentru o școală cu 80 elevi 4 cor., — dela 80—120 cu 5 cor., — dela 120—160 cu 6 cor.**În atențiunea celor ce se mută.**Instalații de lumină electrică împreună cu **becuri,** execută și furniseaza prompt sub cele mai favorabile condiții de plătire.**Koch Dániel**

intreprindere de instalarea sonerilor și telefonului

Arad, str. Deák-Ferencz Nr. 42.

Cumpar

sau dau în schimb pentru alte obiecte:

Recipise de amanet,

aur, argint sdrobot și bijuterii.

Deutsch Izidor,
orologier și bijutier.Arad, str. Welter János
(Palatul Minorităților).Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de cumpărat. **Telefon 436.**

TIPOGRAFIA DIECEZANĂ

ARAD, STR. BATTYÁNYI 2.

Asortată fiind cu cel mai variu și mai modern material pentru lucrări ce ating arta tipografică, se recomandă a executa tot felul de tipărituri ca : Documente, liste de escompt percepțiuni și eroğațiuni, invitații pentru petreceri.

Cel mai bun și mai încrezut **mijloc de curățirea și nobilitarea feței**, care se deosebește de toate mijloacele cunoscute până acum este

Serail crema a lui Rozsnyay.

Cultivă și înmoaie pielea feței, efectul ei tinerească imprimată feței o finețe de catifea, îndepartează pistrii și alunițele, netezește încrețiturile.

Prețul unui tub 1 cor.

Pudră Serail a lui Rozsnyay.

Se pregătește în culoare albă, roză, crem, ca toate produsele mele de Serail, constă din substanțe nevătămătoare. E foarte plăcută doamnelor pentru însușirea ei de a ascunde scăderile.

0 cutie 1 cor. 20 fil.

Săpun Serail a lui Rozsnyay.

Cu miros plăcut și durabil, înmoaie pielea.

0 bucată 70 fileri.

Pe poșta le trimite:

farmacia **Rozsnyay**

Arad, Szabadság-tér.

Comande din provinciă se efectuesc încă în aceeași zi.

Au sosit cele mai frumoase și mai noi ghete de primăvară și vară.

Ghetele de bărbați și dame

Salamander

cu renume mondial,

se capătă în colorile galbină și neagră cu

16 coroane 50 fil.

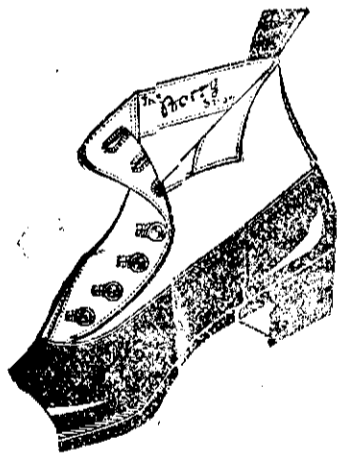
escluziv la mine.

WEINBERGER JÁNOS

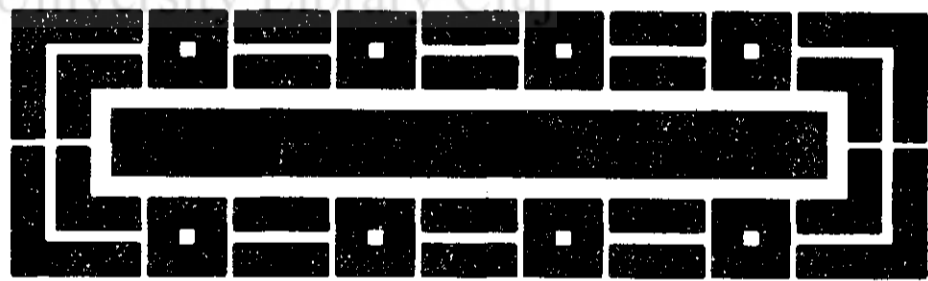
prăvăliă de ghete de rangul I-u.

Arad, piața Andrássy nr. 20.

Comande din provinciă se execută în aceeași zi

25 (11)

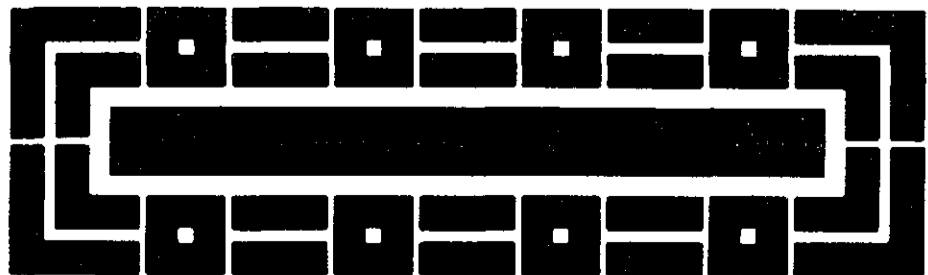

La administrația ziarului

„Românul“

se primesc anunțuri cu prețurile

cele mai moderate.

Cancelarie administrativă și birou de informațiuni în Budapesta.

Procur și dau informațiuni în toate afacerile procesuale, extraprocusuale, administrative și comerciale; mijloacesc împrumuturi personale, ipotecare și amortizaționale ieftin și în scurt timp; mijloacesc cumpărări, vânzări, exarendări de bunuri, mașini, motoare și alte rechisite economice; finanțez parcelări de moșii, esoperez ajutoare de stat pentru preoți, învățători, școale și pentru cumpărarea de izlaze și pășuni; efeptuesc tot felul de comande comerciale eventual și la bursă prompt pe lângă taxe moderate și anticipație pentru corespondență.

Dr. Constantin Manea, avocat dipl. -- VIII, Rggteleki-u. 10. I. 7. Telefon 171-27.

Lista manualelor școlare

pentru școlile populare, aprobate de înaltul minister, de ven. cons. aradan, oradan și caransebeșan.

1. — Dr. Petru Barbu, Istorie religioase morale. I-a carte de religie pentru școlile populare, aprob. de autoritățile bisericești ed. III. 1905 —30	22. Gramatică și citirea maghiară p. școlile elementare cu limba de prop. rom. de Szabó-Dirle. Partea II-a, aprob. de minister sub Nr. 99941/1909 —60	34. Curs practic de aritmetică p. clasele 2, 3 și 4 ale școlii primare, ed. VII. reapr. cu rezoluția min. Nr. 13171/1911 ven. consistor oradan Nr. 2067/1906 și cel caransebeșan Nr. 3567/1907 —60
2. — Istorie biblice II-a carte de religie p. școl. pop. aprobat de autoritățile bisericești, ediția X. 1911 —30	Manuale școlare de Iuliu Vuia
învățător-director școlar.
Aprobate de înaltul minister, de vener. consistor aradan, oradan și caransebeșan.	
3. — Istorie bisericești. III-a carte de religie, apr. de autoritățile bisericești, ed. VII. 1910 —30	23. Abecedar ilustrat p. clasa primă după metoda cuvintelor normale, ed. VII-a apr. cu rezoluția ministerială Nr. 15591/1911, Ven. cons. caransebeșan Nr. 2062/1907, oradan Nr. 2057/1907 —40	35. Curs practic de Aritmetică și Geometrie p. clasele 5 și 6, reaprobat cu rezoluția min. Nr. 13171/1911 și a ven. cons. oradan Nr. 2067/1906 și cel caransebeșan Nr. 3568/1907 —36
4. Catechizm. IV-a carte de rel. apr. de autoritățile bisericești, ed. VII. 1910 —40	24. Abecedar p. clasa primă a școlii primare după metoda sunetelor vii a lui I. Gabel, ed. V., cu rezoluția minist. Nr. 15591/1911 și a Ven. Cons. oradan sub Nr. 2067/1906 —40	36. Curs practic de fizică și chimie pentru cursul primar, ed. III., apr. cu rezoluția minist. Nr. 13111/1911, Ven. Cons. aradan Nr. 3491/1911, oradan Nr. 877/1907 —50
5. — Nicolae Crișmariu, Istorie biblice p. elevii școlilor elementare, aprob. de Ven. Consistor. Ed. II. cu 20 il. în text 1910 —45	25. Instrucțiunea metodei sunetelor vii a lui I. Gabel ed. II. —80	31. Curs practic de Economie rațională p. școlile primare apr. cu rezoluția min. Nr. 30049/1908, Ven. Cons. aradan Nr. 5243/1905, oradan Nr. 2067/1906 și cel caransebeșan Nr. 1187/1907 —56
6. Istorie bisericești p. clasa V. VI. elementară, aprobat de Ven. Consistor din Arad —40	26. Carte de citire pentru clasa a II-a a școlii primare, ediția IV. cu rezoluția min. Nr. 15591/1911 și a Ven. Consistor oradan Nr. 2067/1906 —36	38. Învățământ practic din istoria naturală p. școlile pop. ed. III., apr. de min. sub Nr. 2384/1904 ven. consis. oradan Nr. 2067/1906 și cel caransebeșan Nr. 955/1906 —60
7. — Catechism p. elevii școlilor elem. apr. de Ven. Consistor —40	27. Carte de citire p. clasele 3 și 4 ale școlii primare, ed. V. cu rezoluția min. Nr. 51994/1908 și a Ven. Consistor oradan Nr. 3067/1906 —50	39. Carte de învățură pentru școlile de repetiție economică, ultimii ani ai școlii populare cu rezol. ministerială Nr. 4140/1903, a Ven. Coes. aradan Nr. 1988/1904, a celui oradan Nr. 887/903 1-50
8. — D. Voniga, Istorie biblice, Carte de religie p. școlile populare. Ed. II. cu 40 ilustrațiuni —50	28. Carte de citire p. clasele 5 și 6 ale școlii pop., ed. III. cu rezoluția min. Nr. 51049/1908 și a Ven. Consistor aradan Nr. 3990/1911 și oradan Nr. 2067/1906 —60	40. Istoria naturală cu referință la Higienă pentru școlile primare de I. Tuduceșcu ediția IX. —40
9. Petru Popa, Istorie biblice din testamentul vechiu și nou. Carte de religie pentru clasa III. și IV. cu 20 il. —45	29. Curs practic p. învățarea limbii maghiare p. clasele 1, 2. și 3 a școlii primare cu limba de propunere rom. ed. IV., apr. cu rezoluția minist. Nr. 43830/1910 și a Ven. Consistor aradan Nr. 2241/1911, oradan Nr. 2079/1910 și cel caransebeșan Nr. 5345/1910, partea I. —50	41. Rugăciunile școlărilor și Cântări bisericești pentru școlile populare române alese și întocmite de Nicolae Ștef, ed. a V-a —50
10. Abecedar, prima carte de citire p. elevii clasei I. de Iosif Moldovan și conșoții. Ediția VIII. 1910, apr. de minister și Ven. Consistor din Arad și Caransebeș —40	30. Curs practic p. învățarea limbii magh. p. clasele 4, 5 și 6 a școlii primare cu limba de prop. română, ed. IV., apr. cu rezoluția min. Nr. 43830/1910 și a Ven. Cons. aradan Nr. 2841/1911, oradan Nr. 2079/1910 și cel caransebeșan Nr. 5541/1910, part. II. —50	41. Liturgica bisericeii gr.-or. române, prețul —70
11. A doua carte de citire p. elevii școlii pop. de Iosif Moldovan și soții, ed. VI. 1910 apr. de minister —40	31. Curs practic de limba română p. clasele 3, 4, 5 și 6 ale școlii primare ed. VII. apr. cu rezoluția minist. Nr. 51049/1908, Ven. Consistor aradan Nr. 2475/1911, oradan Nr. 2067/196 și cel caransebeșan Nr. 7287/1909 —60	Caete (libele, scrisori) pentru caligrafia rom., maghiară sau pentru dictando și comput à 8 foi 100 bucăți 1-40
12. A treia carte de citire p. elevii școlii pop. de Iosif Moldovan și soții, ed. III. 1910, apr. de minister sub Nr. 25960/1910 —60	32. Curs practic de Istoria Ungariei p. cursul primar, ed. VI., îndreptată apr. cu rezoluția min. Nr. 96050/1910 în mod definitiv pentru școlile cu limba de propunere română, de ven. consistor oradan Nr. 2067/1906 și cel caransebeșan Nr. 3569/1907 —40	Caete pentru desen cu puncte depărtate de 1 cm. sau curat albe 100 bucăți 5—
13. A patra carte de citire p. elevii școlii pop. de Iosif Moldovan și conșoții ed. II., apr. de minister sub Nr. 103233/1910 —60	33. Elemente de Geografie și Constituție p. clasele 3, 4, 5 și 6 ale școlilor primare cu număroase ilustrațiuni. Ediția VI., apr. cu rezoluția ministerială Nr. 103632/1908 și a ven. cons. oradan Nr. 2067/1906 și cel caransebeșan Nr. 7289/1909 —60	Caete pentru desen punctate și cu modele Nr. 1, 2, 3, 4 și 5, bucata à —08
14. Carte de citire pentru clasele V. și VI. ale școlii populare de Iosif Moldovan și conșoții, ed. II. apr. de minister sub Nr. 103233/1910 1—		Ceruze (creioane) de calitate extrafină duzina (12 bucăți) à 14, 18, 24, 36, 40, 60 și 90 fileri.
15. Limba maghiară. Manual p. elevii claselor I, II. și III. a școlilor pop. rom. de Iosif Moldovan și Iuliu Groșforean. Ed. III-a apr. de min. sub Nr. 95525/1910 —50		Condeie (penițe) de aluminiu în cutii à 1 gross (144 bucăți) à —90, 1-40, 1-60, 2 și 2-40.
16. Limba maghiară, a doua carte de citire p. școlile pop. române de Iuliu Groșforean și Iosif Moldovan, apr. de min. sub Nr. 105846/1908 —50		Cerneală neagră sau antracen, fabrica cea mai bună, litru în borcan de pământ 1-80.
17. Gramatica română p. școlile pop. de Iuliu Groșforean, ed. II. apr. de Ven. Consistor Aradan sub Nr. 1202/1911 —40		Praf pentru cerneală în cutii à 24 și 50 fil.
18. Curs practic de istoria literaturii rom. de Iosif Stanca —40		Tablile de piatră în rame de lemn I-a calitate, duzina (12 bucăți) Nr. 2 cor. 2-30, Nr. 3 cor. 3-40, Nr. 4 cor. 3-50.
29. Exerciții intuitive elaborate pe baza noului plan de învățământ de Ioan Vancu apr. de Ven. Consistor din Arad —50		Ceruze de piatră (stile) învălite în hârtie și ascuțite, în cutii à 100 bucăți 66 fil.
10. Geografia Ungariei p. școlile pop. de Iosif Stanca, aprob. de Ven. Consistor Aradan —30		Gumi de șters, duzina (12 buc.) à 20, 30 și 60 fil.
21. Gramatică și Citirea maghiară p. școlile elementare cu limba de propunere română de Szabó-Dirle. Partea I-a apr. de minister sub Nr. 99941/1909 —50		Tocuri (coade, cotoare) pentru condeie, duzina (12 buc.) à 12, 18, 40 fil. și 1 cor.

Să află de vânzare la **Librăria diecezană din Arad, strada Deák-Ferencz Nr. 33—34.**